

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. ARMII KRAJOWEJ W GRÓDKU

SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ARMII KRAJOWEJ z siedzibą w GRÓDKU kierując się dobrem małoletnich uczniów, zgodnie z obowiązkami określonymi w art. 22 b oraz 22c ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 z późn. zm.) wprowadzonymi przez art. 7 pkt 6 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2023.1606) zmieniającej m.in. ustawę z dniem 15 lutego 2024 r. przyjmuje Standardy Ochrony Małoletnich, określające:

ROZDZIAŁ I - Zasady zapewniające bezpieczne relacje między uczniem a personelem szkoły, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec uczniów;

§ 1

Zadaniem personelu naszej placówki jest kierowanie się dobrem DZIECKA i podejmowanie wszystkich działań w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawnymi - w tym obowiązkiem ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Wszyscy pracownicy i współpracownicy szkoły bez względu na pełnioną funkcję lub stanowisko oraz inne osoby realizujące zadania na terenie szkoły na podstawie umów cywilno-prawnych (w tym stażyści i wolontariusze) zobowiązani są stosować wszystkie zasady zapewniające bezpieczne relacje między uczniem a personelem szkoły.

§ 2

Niedozwolone jest przejawianie wobec DZIECKA jakichkolwiek zachowań przemocowych, naruszających prawa lub dobra osobiste DZIECI będących uczniami naszej placówki, sprzecznych z szeroko rozumianym dobrem i interesem DZIECKA zarówno w trakcie jego przebywania na terenie placówki jak również poza jego terenem, w szczególności:

- a) narażające DZIECKO na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- b) naruszające godność DZIECKA, nietykalność cielesną lub wolność, dyskryminujące DZIECKO ze względu na płeć, rodzinę lub miejsce pochodzenia, wyznanie, orientację seksualną czy poglądy polityczne, czy z jakichkolwiek innych powodów;
- c) powodujące szkody na zdrowiu fizycznym lub psychicznym DZIECKA, wywołujące cierpienia lub krzywdy moralne;
- d) ograniczające lub pozbawiające DZIECKO dostępu do usług lub świadczeń realizowanych przez naszą placówkę zarówno w trakcie zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych realizowanych przez placówkę na jej terenie lub poza nim;
- e) istotnie naruszające jego prywatność lub wzbudzające u nim poczucie zagrożenia, poniżenia lub udęczenia, stosowanych zarówno w formie jawnej lub ukrytej, bezpośredniej czy za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej;
- f) będących okazywaniem wobec DZIECKA braku szacunku czy profesjonalizmu;
- g) polegających na używaniu wobec DZIECKA wymagań lub treści nieadekwatnych do jego wieku lub sytuacji;
- h) ujawniających jakichkolwiek informacje o DZIECKU osobom nieuprawnionym, w tym innym dzieciom, innym rodzicom, dotyczących wszystkich wrażliwych obszarów funkcjonowania DZIECKA w szczególności: jego sytuacji rodzinnej, zdrowotnej, ekonomicznej, prawnej, czy wizerunku;
- i) będących przejawem przekraczanie kompetencji nauczyciela w tym: nawiązywania relacji romantycznych lub seksualnych z DZIEĆMI;
- j) sprzyjających demoralizacji dzieci m.in. stosowania w obecności DZIECI wulgaryzmów, alkoholu, narkotyków lub innych środków psychoaktywnych lub udostępniania DZIECIOM wyrobów tytoniowych, alkoholu, narkotyków, lub innych środków psychoaktywnych;
- k) mogących być oznaką lub przyczyną braku bezstronności wobec DZIECKA w tym przyjmowania od niego lub jego rodziców pieniędzy czy innych prezentów lub sugerujących istnienie między personelem a DZIECKIEM jakichkolwiek relacji mogących być przyczyną nierównego traktowania DZIECKA lub czerpaniem korzyści osobistych z relacji z dzieckiem i/lub jego rodzicami;

- l) będących przekroczeniem nietykalności fizycznej DZIECKA lub jego seksualności m.in. dotykania DZIECKA w sposób mogący być zinterpretowany przez niego lub innych za niewłaściwy lub nieprzyzwoity;
- ł) będących przekroczeniem niezbędnych czynności pielęgnacyjnych lub higienicznych wobec DZIECKA takich jak pomoc w ubieraniu czy rozbieraniu dziecka, jedzeniu, myciu, przewijaniu i korzystaniu z toalety wykraczających poza jasno sprecyzowane obowiązki służbowe.

ROZDZIAŁ II - Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu ucznia w Szkole Podstawowej im. AK w Gródku

§ 1

W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. ARMII KRAJOWEJ W GRÓDKU stosuje się definiowanie przemocy domowej, oraz osoby doświadczającej przemocy domowej i osoby stosującej przemoc domową zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej¹

1. Przez przemoc domową rozumiemy jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.²

2. Osobą doznającą przemocy może być:

- małżonek, (także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione), oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- wstępny i zstępny oraz ich małżonkowie,
- rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- osoba pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoba pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie, a także
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania.³

Przez osobę doznającą przemocy domowej rozumiemy również małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.⁴

3. Osobą uznana za osobę stosującą przemoc domową może być tylko osoba pełnoletnia.⁵

1 Ustawa z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy domowej

2 Art. 2 ust. 1 pkt. 1) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.).

3 Art. 2 ust. 1 pkt. 2) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.).

4 Art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.).

5 Art. 2 ust. 1 pkt. 3) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.).

§ 2

W celu realizacji obowiązków wynikających z § 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. poz. 1870) pracownik placówki (nazwa placówki) zapoznaje się z kwestionariuszem szacowania ryzyka przemocy wobec małoletniego określonego w art. 15 aa ustawy o Policji, i w sytuacji zaistnienia określonych w nim okoliczności podejmuje działania interwencyjne polegające na:

- 1) zapobieżeniu zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy domowej, w tym informowaniu Policji lub Żandarmerii Wojskowej o okolicznościach uzasadniających zastosowanie art. 15aa i art. 15aaa ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171, z późn. zm.1)), a w przypadku żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową – art. 18a i art. 18aa ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1266 i 1860);
- 2) udzieleniu osobie doznającej przemocy domowej pierwszej pomocy przedmedycznej lub zapewnieniu pomocy medycznej;
- 3) zaspokojeniu podstawowych potrzeb, w tym udzieleniu wsparcia i poradnictwa, w szczególności od przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń działających na rzecz osób doznających przemocy domowej na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Kwestionariuszem szacowania ryzyka wobec dziecka dla Policji określonego w art. 15aa ustawy o Policji:

LP	CZYNNIKI RYZYKA	X	
1	Czy osoba stosująca przemoc domową bije, uderza, popycha dziecko lub rzuca w dziecko ciężkim lub niebezpiecznym przedmiotem?		Jeżeli udzielono pozytywnej odpowiedzi choć na 1 z 5 pytań, odizoluj osobę stosującą przemoc domową: 1) rozważ zatrzymanie, a 2) bezpośrednio po zwolnieniu osoby wydaj nakaz i zakaz, zakaz zbliżania, zakaz kontaktowania lub zakaz wstępu
2	Czy osoba stosująca przemoc domową rzuciła dzieckiem?		
3	Czy osoba stosująca przemoc domową dusiła dziecko?		
4	Czy osoba stosująca przemoc domową przypalała dziecko papierosem lub innym rozgrzanym przedmiotem?		
5	Czy osoba stosująca przemoc domową naruszyła wolność seksualną dziecka, w tym czy doszło do zgwałcenia dziecka, obcowania płciowego z dzieckiem, doprowadzenia dziecka do innej czynności seksualnej?		
6	Czy osoba stosująca przemoc domową w przeszłości uderzyła dziecko przedmiotem lub rzuciła w dziecko przedmiotem?		
7	Czy osoba stosująca przemoc domową jest agresywna wobec dziecka?		
8	Czy kiedykolwiek konieczna była obrona dziecka przed osobą stosującą przemoc domową?		

9	Czy osoba stosująca przemoc domową groziła dziecku lub straszyla dziecko pozbawieniem życia lub zastosowaniem przemocy fizycznej?		odpowiedzi na 4 albo więcej pytań z pytań nr 6–15, odizoluj osobę stosującą przemoc domową: 1) rozważ zatrzymanie albo 2) wydaj nakaz i zakaz, zakaz zbliżania, zakaz kontaktowania się
10	Czy osoba stosująca przemoc domową była wcześniej karana za przestępstwa z użyciem przemocy (w rodzinie lub poza nią)?		
11	Czy uważasz, że osoba stosująca przemoc domową może zrobić krzywdę dziecku?		
12	Czy agresywne zachowanie osoby stosującej przemoc domową wobec dziecka zdarzało się wcześniej?		
13	Czy dziecko próbowało kiedykolwiek popełnić samobójstwo z powodu doświadczenia przemocy ze strony osoby stosującej przemoc domową bądź deklaruje popełnienie samobójstwa z tego powodu?		
14	Czy dziecko jest w wieku od 0 do 6 lat?		
15	Czy dziecko jest niepełnosprawne?		

§ 3

Do czasu opracowaniu Kwestionariuszy Szacowania Ryzyka dla oświaty przedstawiciele naszej placówki jako pomoc w szacowaniu ryzyka wystąpienia krzywdzenia dziecka mają obowiązek zapoznać się z kwestionariuszami opracowanymi dla oświaty przez Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” IPZ, w ramach projektu realizowanego w programie „Obywatele dla demokracji” finansowanego z Funduszy EOG, uaktualnionymi w ramach niniejszego dokumentu do obowiązujących przepisów prawnych.

Kwestionariusz używany powinien być przez przedstawiciela oświaty i nie powinien zostać udostępniany dziecku ani jego rodzicowi.

Funkcjonują dwie wersje kwestionariusza Ryzyka: dla dzieci do 9 lat i powyżej 9 lat. Zaistnienie określonych w nich okoliczności wymaga od przedstawiciela oświaty określonych w dalszej części czynności.

WZÓR 1 - KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ WOBEC DZIECKA do 9 LAT

LISTA A:

Informacja od dziecka lub osoby, która była bezpośrednim świadkiem informująca, że:

A.1. Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp. A.2. Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.

A.3. Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

A.4. Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.

A.5. Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).

A.6. Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).

A.7. Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.

A.8. Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

Pracownik szkoły lub placówki oświatowej zauważył, że:

A.9. Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.

A.10. Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.

A.11. Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy A:

1. **Wypełnij Niebieską Kartę zgodnie z § 5 Rozporządzenie Rady Ministrów w Sprawie NK (opis w dalszej części procedur).**
2. **Jeśli wystąpiło uszkodzenie ciała dziecka lub potrzebuje ono pomocy lekarskiej wezwij pogotowie i/lub skonsultuj tę potrzebę z przedstawicielem ochrony zdrowia w Twojej placówce (jeśli jest to możliwe).**
3. **Jeśli zachodzą okoliczności przestępstwa powiadom prokuraturę lub Policję zgodnie a art. 304 KPK (opis i wzór zawiadomienia poniżej).**
4. **Jeżeli zaobserwowane okoliczności spełniają kryteria określone w kwestionariuszu szacowania ryzyka dla Policji zgodnie z Art. 15 aa (opisane powyżej) wezwij Policję i powołaj się na § 5 Rozporządzenie Rady Ministrów w Sprawie NK (opis na początku tego podrozdziału).**
5. **Poinformuj Sąd opiekuńczy zgodnie z art. 572 KPC (opis i wzór zawiadomienia poniżej).**
6. **Jeżeli Policja nie dopełniła czynności określonych w punkcie 4 (art. 15 aa ustawy o Policji) a istnieje konieczność zabezpieczenia dziecka wezwij pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w celu podjęcia czynności zabezpieczenia dziecka zgodnie z art. 12 a Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej.**

LISTA B:

B.1. Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.

B.2. Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.

B.3. Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: gryzie, szczypie się, uderza głową. Dziecko jest od jakiegoś czasu lub stale apatyczne, ospałe, nie ma chęci do zabawy, eksploracji rozwojowej.

B.4. Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.

B.5. Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki.

B.6. Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.

B.7. Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu pomocy dziecku.

B.8. Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.

B.9. Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków, itp. lub nie zgłasza się po odbiór dziecka.

B.10. Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.

W każdej sytuacji monitoruj sytuację dziecka! Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy B: B1/B2/B3 - Spotkaj się z rodzicami i zaproponuj im konsultację u specjalisty w celu diagnozy psychologicznej potrzeb dziecka. Jeśli rodzice nie współpracują z placówką, a podejrzewasz, że dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B4 - Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko nie komunikuje się werbalnie, obserwuj jego zachowania. Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B5/B7/B8 - Poinformuj Sąd opiekuńczy zgodnie z art. 572 KPC (opis i wzór zawiadomienia poniżej)

B6 - Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. Jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B 9 – powiadom Policję

B10 – Obserwuj dziecko. Jeśli zauważysz niepokojące objawy porozmawiaj z jego rodzicami w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. Jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

LISTA C:

C.1. Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.

C.2. Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.

C.3. Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.

C.4. Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.

C.5. Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.

C.6. Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.

C.7. Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.

C.8. Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.

C.9. Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

Zaznaczenie przynajmniej 3 z punktów Listy C:

- 1. Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko się nie komunikuje werbalnie, obserwuj jego zachowania, zabawy.***
- 2. Porozmawiaj z rodzicami na temat problemów wychowawczych, zbadaj stopień bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. Jeśli nie masz informacji od dziecka na temat stopnia jego bezpieczeństwa (ze względu na wiek, rozwój, stan dziecka) przełącz rodzicom informację na temat swojego niepokoję, ustal sposób weryfikacji stopnia bezpieczeństwa dziecka.***
- 3. Monitoruj sytuację dziecka. Po 1,2 i 3 miesiącach powtórz kwestionariusz.***

4. Poinformuj pracownika placówki (wychowawca, pedagog szkolny), do której przechodzi dziecko, o swoich obserwacjach.

WZÓR 2 - KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ WOBEC DZIECKA od 9 LAT

LISTA A:

Informacja od dziecka lub osoby, która była bezpośrednim świadkiem informująca, że:

A.1. Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp.

A.2. Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.

A.3. Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

A.4. Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.

A.5. Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).

A.6. Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).

A.7. Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.

Pracownik szkoły lub placówki oświatowej zauważył, że:

A.8. Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

A.9. Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.

A.10. Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.

A.11. Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy A:

- 1. Wypełnij Niebieską Kartę zgodnie z § 5 Rozporządzenie Rady Ministrów w Sprawie NK (opis w dalszej części procedur).**
- 2. Jeśli wystąpiło uszkodzenie ciała dziecka lub potrzebuje ono pomocy lekarskiej wezwij pogotowie i/lub skonsultuj tę potrzebę z przedstawicielem ochrony zdrowia w Twojej placówce (jeśli jest to możliwe).**
- 3. Jeśli zachodzą okoliczności przestępstwa powiadom prokuraturę lub Policję zgodnie a art. 304 KPK (opis i wzór zawiadomienia poniżej).**
- 4. Jeżeli zaobserwowane okoliczności spełniają kryteria określone w kwestionariuszu szacowania ryzyka dla Policji zgodnie z Art. 15 aa (opisane powyżej) wezwij Policję i**

powołaj się na § 5 Rozporządzenie Rady Ministrów w Sprawie NK (opis na początku tego podrozdziału).

5. *Poinformuj Sąd opiekuńczy zgodnie z art. 572 KPC (opis i wzór zawiadomienia poniżej).*
6. *Jeżeli Policja nie dopełniła czynności określonych w punkcie 4 (art. 15 aa ustawy o Policji) a istnieje konieczność zabezpieczenia dziecka wezwij pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w celu podjęcia czynności zabezpieczenia dziecka zgodnie z art. 12 a Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej.*

LISTA B:

- B.1. *Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.*
- B.2. *Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.*
- B.3. *Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: bije, szczypie się, nacina sobie skórę, itp. lub występują zachowania ryzykowne dziecka, np.: ucieczki z domu, używanie substancji zmieniających świadomość, ryzykowne kontakty, itp.*
- B.4. *Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.*
- B.5. *Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki.*
- B.6. *Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.*
- B.7. *Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu wsparcia dziecku.*
- B.8. *Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.*
- B.9. *Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków itp.*
- B.10. *Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.*

W każdej sytuacji monitoruj sytuację dziecka! Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy B: B1/B2/B3 - Spotkaj się z rodzicami i zaproponuj im konsultację u specjalisty w celu diagnozy psychologicznej potrzeb dziecka. Jeśli rodzice nie współpracują z placówką, a podejrzewasz, że dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A

B4 - Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko nie komunikuje się werbalnie, obserwuj jego zachowania. Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B5/B7/B8 - Poinformuj Sąd opiekuńczy zgodnie z art. 572 KPC (opis i wzór zawiadomienia poniżej)

B6 - Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. Jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B 9 – powiadom Policję.

B10 – Obserwuj dziecko. Jeśli zauważysz niepokojące objawy porozmawiaj z jego rodzicami w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. Jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

LISTA C:

- C.1. Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.
- C.2. Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.
- C.3. Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.
- C.4. Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.
- C.5. Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.
- C.6. Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.
- C.7. Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.
- C.8. Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.
- C.9. Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

Zaznaczenie przynajmniej 3 z punktów Listy C:

1. Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie.
2. Porozmawiaj z rodzicami na temat problemów wychowawczych, zbadaj stopień bezpieczeństwa dziecka w rodzinie.
3. Monitoruj sytuację dziecka. Po 1,2 i 3 miesiącach powtórz kwestionariusz.
4. Poinformuj pracownika placówki (wychowawca, pedagog szkolny), do której przechodzi dziecko, o swoich obserwacjach.

§ 4

Przemoc domowa nie jest tożsama z przestępstwem znęcania się określonego w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny.⁶ Przemoc domowa to zjawisko społeczne określone definitywnie w Ustawie o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej, natomiast Kodeks Karny określa konkretne zachowania czy okoliczności będącymi przestępstwami. **Dlatego przedstawiciel oświaty powinien rozdzielić te dwa zjawiska i podjąć w związku z tym dwa niezależne od siebie i wzajemnie się wykluczające czynności:**

1. W przypadku podejrzenia wystąpienia przemocy domowej lub zagrożenia wystąpienia przemocą domową należy wszcząć procedurę „Niebieskie Karty”.
2. W przypadku podejrzenia popełnienia ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej należy zawiadomić organy ścigania (Policja, prokuratura) zgodnie z art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, oraz art. 304 kodeksu postępowania karnego.

§ 5

W celu właściwej oceny działań podejmowanych przez przedstawiciela naszej placówki wszyscy jej przedstawiciele zapoznają się z przestępstwami określonymi w kodeksie karnym mogącymi współwystępować z przemocą domową takimi jak:

- Art. 207 k.k. – znęcanie się (przestępstwo ścigane „z urzędu”)

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1–2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

- Art. 148 k.k. – Zabójstwo (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 155 k.k. - Nieumyślne spowodowanie śmierci (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 156 k.k. - Ciężki uszczerbek na zdrowiu (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 157 k.k. - Średni i lekki uszczerbek na zdrowiu (co do zasady przestępstwo ścigane „z urzędu”, jeśli osobą pokrzywdzoną jest osoba najbliższa wspólnie zamieszkująca ze sprawcą)
- Art. 160 k.k. - Narażenie człowieka na niebezpieczeństwo (co do zasady przestępstwo ścigane „z urzędu”, Jeżeli sprawca działa nieumyślnie a pokrzywdzonym jest osoba najbliższa, ściganie następuje na jej wniosek)
- Art. 162 k.k. - Nieudzielenie pomocy (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 190 k.k. - Groźba karalna (przestępstwo ścigane na wniosek pokrzywdzonego ale zgodnie z **Art. 12. KPK Wniosek o ściganie** § 4. W sprawie o przestępstwo z **art. 190 groźba karalna** § 1 Kodeksu karnego można wszcząć i prowadzić postępowanie pomimo niezłożenia wniosku o ściganie, jeżeli zachodzi duże prawdopodobieństwo, że niezłożenie wniosku wynika z obawy pokrzywdzonego przed odwetem albo jeżeli przemawia za tym interes społeczny. W takim przypadku postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia toczy się z urzędu)
- Art. 190a k.k. - Uporczywe nękanie. Kradzież tożsamości (przestępstwo zasadniczo ścigane na wniosek pokrzywdzonego, jednakże Jeżeli następstwem zachowań sprawcy jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, to jest to przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 191 k.k. - Zmuszanie do określonego zachowania. Utrudnianie korzystania z lokalu mieszkalnego (przestępstwo zasadniczo ścigane na wniosek pokrzywdzonego, jednakże Jeżeli sprawca podejmuje działanie w związku z wymuszeniem zwrotu wierzytelności, to jest to przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 191a k.k. - Naruszenie intymności seksualnej (przestępstwo ścigane na wniosek pokrzywdzonego)
- Art. 193 k.k. - Zakłócenie miru domowego (przestępstwo ścigane na wniosek pokrzywdzonego)
- Art. 197 k.k. - Zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 198 k.k. - Seksualne wykorzystanie niepoczytalności lub bezradności (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 199 k.k. - Seksualne wykorzystanie stosunku zależności lub krytycznego położenia (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 200 k.k. - Seksualne wykorzystanie małoletniego (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 201 k.k. – Kazirodztwo (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 203 k.k. - Zmuszenie do uprawiania prostytucji (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 208 k.k. - Rozpijanie małoletniego (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 209 k.k. – Niealimentacja (przestępstwo zasadniczo ścigane na wniosek pokrzywdzonego, organu pomocy społecznej lub organu podejmującego działania wobec

dłużnika alimentacyjnego. Jednakże jeżeli pokrzywdzonemu przyznano odpowiednie świadczenia rodzinne albo świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów to jest to przestępstwo ścigane „z urzędu”)

- Art. 210 k.k. - Porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 216 k.k. – Zniewaga (przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego)
- Art. 217 k.k. - Nietykalność cielesna (przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego)
- Art. 288 k.k. - Zniszczenie mienia ruchomego (co do zasady przestępstwo ścigane na wniosek pokrzywdzonego)

§ 6

Wszyscy przedstawiciele placówki oświatowej SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ARMII KRAJOWEJ W GRÓDKU przyjmują do wiadomości że:

Istnieją trzy kategorie norm regulujących obowiązek zawiadomienia organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

1. art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej - zgodnie z art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora. Natomiast osoby będące świadkami przemocy domowej powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

2. art. 304 kodeksu postępowania karnego - Instytucje państwowe i samorządowe zgodnie z art. 304 k.p.k., które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa (tak więc w przypadku organów państwowych i samorządowych jest to obowiązek prawny). Zawiadomienie o przestępstwie lub własne dane świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa, co do którego obowiązkowe jest prowadzenie śledztwa przez prokuratora, Policja przekazuje wraz z zebrany materiał niezwłocznie prokuratorowi.

3. oraz art. 240 kodeksu karnego - kto nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu następujących przestępstw:

- art. 118 ludobójstwo,
- art. 118a udział w masowym zamachu,
- art. 120 stosowanie środków masowej zagłady
- art. 121 wytwarzanie, gromadzenie lub obrót zakazanymi środkami
- art. 122 Niedopuszczalne sposoby lub środki walki
- art. 123 Zamach na życie lub zdrowie jeńców wojennych lub ludności cywilnej
- art. 124 Inne przestępne naruszenie prawa międzynarodowego
- art. 127 zamach stanu,
- art. 128 zamach na organ konstytucyjny RP,
- art. 130 szpiegostwo,
- art. 134 zamach na życie Prezydenta RP,
- art. 140 zamach na jednostkę sił zbrojnych RP, obiekt albo urządzenie o znaczeniu obronnym,
- art. 148 zabójstwo,

- art. 156 spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu,
 - art. 163 sprowadzenie katastrofy,
 - art. 166 piractwo,
 - art. 189 pozbawienie człowieka wolności,
 - art. 197 zgwałcenie lub wymuszenie czynności seksualnej (zbiorowe lub dokonane ze szczególnym okrucieństwem),
 - art. 198 seksualne wykorzystanie bezradności lub niepoczytalności innej osoby,
 - art. 200 obcowanie płciowe z osobą małoletnią lub doprowadzenie jej do poddania się czynnościom seksualnym,
 - art. 252 wzięcie lub przetrzymywanie zakładnika
 - lub przestępstwa o charakterze terrorystycznym,
- podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Nie popełnia przestępstwa określonego wyżej przestępstwa ten, kto:

- zaniechał zawiadomienia, mając dostateczną podstawę do przypuszczenia, że wymieniony organ wie o przygotowywanym, usiłowanym lub dokonanym czynie zabronionym;
- zapobiegł popełnieniu przygotowywanego lub usiłowanego czynu zabronionego określonego.
- jest pokrzywdzonym jednym z opisywanych przestępstw
- zaniechał zawiadomienia z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu.

§ 7

W celu właściwej oceny działań podejmowanych przez przedstawiciela naszej placówki w sytuacji krzywdzenia dziecka wynikającymi z niewłaściwie wykonywanej władzy rodzicielskiej, wszyscy pracownicy placówki zapoznają się z następującymi zagadnieniami:

1. Władza rodzicielska

Przez władzę rodzicielską rozumieć należy ogół obowiązków i praw względem dziecka, których celem jest zapewnienie mu należytej pieczy i strzeżenie jego interesów. Wynika to z całokształtu przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a zwłaszcza z art. 95 § 1, art. 96 i art. 98 § 1.⁷ Władza rodzicielska obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw.⁸ Ingerencja we władzę rodzicielską może być dokonana jedynie przez sąd (najczęściej wydział rodzinny sądu rejonowego) i tylko w ustawowo określonych przypadkach. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi są trzy możliwości ingerencji we władzę rodzicielską:

1. Ograniczenie
2. Pozbawienie
3. Zawieszenie

Jest to możliwe:

1. Na wniosek rodzica (opiekuna prawnego)
2. W trybie tzw. „z urzędu” – są to sytuacje, gdzie o nieprawidłowościach w rodzinie i/lub o krzywdzeniu dziecka sąd zostaje powiadomiony przez przedstawicieli służb – m.in. Policji, oświaty, organu pomocy społecznej,

⁷Postanowienie SN z 05.05.2000 r., II CKN 761/00

⁸Art. 95 § 1 Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy - dalej „k.r.o.” (Dz.U. 1964 nr 9 poz. 59 z późn. zm.)

2. Reprezentacja dziecka

Rodzice są przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawy dziecka. Jeżeli władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom, każde z nich jest obowiązane i uprawnione do jej wykonywania, Jednak o istotnych sprawach dziecka rodzice rozstrzygają wspólnie. W braku porozumienia między nimi rozstrzyga sąd opiekuńczy. Żadne z rodziców nie może reprezentować dziecka:

- 1). przy czynnościach prawnych między dziećmi pozostającymi pod ich władzą rodzicielską;
- 2). przy czynnościach prawnych między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz dziecka albo że dotyczy należnych dziecku od drugiego z rodziców środków utrzymania i wychowania.

Powyższe dotyczy również w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym.⁹

Oznacza to, że w każdym przypadku gdy dochodzi do przestępstwa wobec dziecka ze strony rodzica skutkujące powiadomieniem Policji lub Prokuratury na podstawie art. 304 kpk, lub zachodzą istotne okoliczności dotyczących dziecka, które zobowiązują do zawiadomienia sądu rodzinnego zgodnie z art. 572 kpc, prokuratura lub sąd mają obowiązek zgodnie z art. Art. 51 § 2a. KPK „Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 98 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, występuje do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wyznaczenie reprezentanta dziecka, o którym mowa w art. 99 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.”

Reprezentant dziecka (nowelizacja art. 99 kro w sytuacji zaistnienia art. 98 ust 2 kro

Instytucja reprezentanta dziecka to nowość w naszych rozwiązaniach prawnych, wprowadzona ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606) do kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zgodnie ze zmienionym art. 99 k.r.o.dla dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską, którego żadne z rodziców nie może reprezentować, sąd opiekuńczy ustanawia reprezentanta. Może on dokonywać wszelkich czynności łączących się ze sprawą, również w zakresie zaskarżenia i wykonania orzeczenia. Czynności podejmowane przez reprezentanta dziecka powinny być wykonywane z należytą starannością i zgodne z jego dobrem i interesem społecznym. Przed powzięciem decyzji w ważniejszych sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka powinno zostać ono wysłuchane, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, oraz powinno być uwzględnione w miarę możliwości jego rozsądne życzenia. Reprezentantem dziecka nie może zostać ustanowiona osoba, która:

- nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych,
- została pozbawiona praw publicznych,
- została pozbawiona władzy rodzicielskiej,
- skazana za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności lub za umyślne przestępstwo z użyciem przemocy wobec osoby lub przestępstwo popełnione na szkodę małoletniego lub we współdziałaniu z nim,
- wobec której orzeczono zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi, lub obowiązek powstrzymywania się od

przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami lub zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu.

Reprezentantem nie może zostać również ten, w stosunku do kogo zachodzi prawdopodobieństwo, że nie wywiąże się należycie z powierzonych obowiązków. Sąd opiekuńczy może ustanowić jednego reprezentanta dla kilku osób, jeżeli nie ma sprzeczności między ich interesami. Reprezentacja rodzeństwa powinna być w miarę możliwości powierzona jednej osobie. Każdy, kogo sąd opiekuńczy ustanowi reprezentantem, obowiązany jest objąć powierzone zadania. Z ważnych powodów sąd opiekuńczy może zwolnić od tego obowiązku. Reprezentant powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego. Sąd opiekuńczy może żądać od reprezentanta wyjaśnień we wszelkich sprawach należących do zakresu reprezentacji, oraz przedstawiania dokumentów związanych z jej sprawowaniem. Z ważnych powodów sąd opiekuńczy może na żądanie reprezentanta zwolnić go z reprezentacji. Sąd opiekuńczy zwolni reprezentanta, jeżeli z powodu przeszkód faktycznych lub prawnych nie jest niezdolny do wykonywania powierzonych zadań, albo dopuszcza się czynów lub zaniechań, które naruszają dobro reprezentowanego. Reprezentantem dziecka może być ustanowiony adwokat lub radca prawny, który wykazuje szczególną znajomość spraw dotyczących dziecka, tego samego rodzaju lub rodzajowo odpowiadających sprawie, w której wymagana jest reprezentacja dziecka, lub ukończył szkolenie dotyczące zasad reprezentacji dziecka, praw lub potrzeb dziecka. Jeśli stopień skomplikowania sprawy tego nie wymaga, w szczególności gdy sąd opiekuńczy określi szczegółowo treść czynności, reprezentantem dziecka może zostać ustanowiona również inna osoba posiadająca wyższe wykształcenie prawnicze i wykazująca znajomość potrzeb dziecka. Jeżeli szczególne okoliczności za tym przemawiają, reprezentantem dziecka może zostać ustanowiona także osoba nieposiadająca wyższego wykształcenia prawniczego (tych odstępstw nie stosuje się do reprezentanta dziecka w postępowaniu karnym). Jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie dobro dziecka, to w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym reprezentant udziela na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej informacji niezbędnych do prawidłowego wykonywania władzy rodzicielskiej dotyczących przebiegu tego postępowania i podjętych w jego toku czynnościach, temu z rodziców dziecka, które nie uczestniczy w postępowaniu, na jego wniosek. Reprezentant dziecka uzyskuje od tego rodzica informacje o dziecku, jego stanie zdrowia, sytuacji rodzinnej i środowisku, w zakresie niezbędnym do prawidłowej reprezentacji dziecka. Może również zwrócić się o informacje o dziecku także do organów, instytucji, stowarzyszeń, organizacji społecznych lub innych podmiotów, do których należy dziecko, które świadczą dziecku pomoc lub posiadają informacje o dziecku. Organy, instytucje, stowarzyszenia, organizacje społeczne lub inne podmioty są obowiązane do udzielenia tych informacji na wniosek reprezentanta dziecka. Jeżeli rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka na to pozwalają, reprezentant dziecka nawiązuje z dzieckiem kontakt i informuje je w sposób zrozumiały i dostosowany do stopnia jego rozwoju o podejmowanych czynnościach, przebiegu postępowania i sposobie jego zakończenia oraz konsekwencjach podjętych działań dla jego sytuacji prawnej. Reprezentant dziecka jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powziął wiadomość ze względu na wykonywane czynności, z wyjątkiem wiarygodnych informacji o przestępstwach popełnionych na szkodę dziecka oraz zagrożeniu dobra dziecka. W przypadku gdy reprezentantem dziecka został ustanowiony adwokat lub radca prawny, tajemnica ta stanowi tajemnicę zawodową w rozumieniu ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184 i 1268) lub ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166). Nad działalnością reprezentanta dziecka czuwa sąd opiekuńczy, zaznajamiając się na bieżąco z wykonywanymi przez niego czynnościami. Reprezentant dziecka składa sądowi opiekuńczemu w wyznaczonych terminach, nie rzadziej niż co cztery miesiące,

informacje dotyczące jego działalności, w szczególności o dokonywanych wszelkich czynnościach, oraz wykonywaniu obowiązków łączących się ze sprawą.¹⁰

3. Ograniczenie władzy rodzicielskiej

Zgodnie z art. 109 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej: k.r.o.) w przypadku zagrożenia dobra dziecka sąd opiekuńczy wydaje odpowiednie zarządzenia. Może w szczególności:

1. zobowiązać rodziców (oraz małoletniego) do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny, realizowania innych form pracy z rodziną, skierować małoletniego do placówki wsparcia dziennego, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub skierować rodziców do placówki albo specjalisty zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń;
2. określić, jakich czynności rodzice nie mogą dokonywać bez zezwolenia sądu, albo poddać rodziców innym ograniczeniom, jakim podlega opiekun;
3. poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego;
4. skierować małoletniego do instytucji lub organizacji powołanej do przygotowania zawodowego, lub do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi;
5. zarządzić umieszczenie małoletniego w pieczy zastępczej, lub w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.¹¹ Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej może nastąpić tylko wówczas, gdy uprzednio stosowane inne, łagodniejsze środki, oraz formy pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka, chyba że konieczność niezwłocznego zapewnienia dziecku pieczy zastępczej wynika z poważnego zagrożenia dobra dziecka, w szczególności zagrożenia jego życia lub zdrowia. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej wbrew woli rodziców wyłącznie z powodu ubóstwa nie jest dopuszczalne. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.¹²
6. powierzyć zarząd majątkiem małoletniego ustanowionemu w tym celu kuratorowi.¹³

Art. 109 k.r.o. uzależnia ograniczenie władzy rodzicielskiej od przesłanki zagrożenia dobra dziecka. Ingerencja sądu na tej podstawie nie jest zależna natomiast od tego, czy zagrożenie dobra dziecka zostało spowodowane zawinionym działaniem rodziców czy nie. Nie ma też charakteru represyjnego.¹⁴ Celem ograniczenia władzy rodzicielskiej jest ochrona dziecka, ale również niesienie pomocy rodzicom dla właściwego wykonywania tej władzy. Z treści tego przepisu wynika także dyrektywa profilaktycznego działania sądu nakazująca podjęcie ingerencji w sferę władzy rodzicielskiej już w razie zagrożenia dobra dziecka, by zapobiec ujemnym skutkom niewłaściwego lub nieudolnego jej sprawowania. *Sąd opiekuńczy na podstawie art. 109 k.r.o. może wydać w formie postanowienia każde zarządzenie, jakiego w danych okolicznościach wymaga dobro dziecka. Choćby kodeks rodzinny i opiekuńczy nie określa ingerencji w sferę władzy rodzicielskiej na podstawie jego art. 109 ograniczeniem władzy rodzicielskiej, to termin ten (użyty w art. 579 k.p.c.), jako oddający najpełniej istotę zarządzeń wydawanych w oparciu o wymieniony przepis, został przyjęty na ich*

10 Art. 99 – 99^{2a} Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.).

11 Art. 109 § 2 pkt. 1-5 k.r.o.

12 Art. 112³ oraz 112⁴ k.r.o.

13 Art. 109 § 2 pkt. 6 k.r.o.

14 Postanowienie SN z 13.09.2000 r., II CKN 1141/00

określenie w piśmiennictwie i judykaturze. Stosowanie ingerencji w oparciu o art. 109 k.r.o. ustawodawca nakazuje już wtedy, gdy dobro dziecka, zarówno w sferze jego interesów osobistych czy też majątkowych, jest zagrożone – sąd opiekuńczy powinien bowiem działać przede wszystkim profilaktycznie przez zapobieganie ujemnym skutkom niewłaściwego sprawowania władzy rodzicielskiej. Tego rodzaju aktywność sądu opiekuńczego nie powoduje utraty władzy rodzicielskiej przez rodziców, gdyż nawet zastosowanie środka najbardziej drastycznego pozostawia rodzicom część atrybutów władzy.¹⁵ W literaturze przedmiotu **oraz** orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że zarządzenia wydane na podstawie art. 109 k.r.o. są jedną z form pomocy świadczonej rodzinie przez sąd opiekuńczy. Decyzje podejmowane przez sąd na podstawie przywołanego przepisu prowadzą jedynie do ograniczenia autonomii rodziców i nigdy nie prowadzą do całkowitego jej zniesienia bądź zawieszenia. Przesłanka „zagrożenia dobra dziecka” została wprost wymieniona w dyspozycji art. 109 § 1 k.r.o. *Zagrożenie to musi być poważne, a ponieważ chodzi o pewien stan hipotetyczny, kiedy dobro nie zostało jeszcze naruszone, zagrożenie musi być realne, niekoniecznie nieuniknione i bezpośrednie.*¹⁶ Z powyższego jednoznacznie wynika fakt prewencyjnego i zapobiegawczego charakteru ograniczenia władzy rodzicielskiej. Podjęcie działań przez sąd rodzinny jest zasadne w każdej sytuacji, w której zidentyfikowano różne nieprawidłowości mogące mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie dziecka w rodzinie i społeczeństwie. Te nieprawidłowości dotyczyć mogą interesów osobistych, ale także majątkowych. W przypadku pojawienia się tego rodzaju okoliczności, ustawodawca nałożył na sąd bezwzględny obowiązek działania poprzez wydanie odpowiednich zarządzeń. Może to być każde zarządzenie, które w danych okolicznościach będzie celowe z uwagi na ochronę dobra dziecka i jego konkretną sytuację. Wyraźnie wynika to ze zwrotu „w szczególności”, którym posługuje się art. 109 k.r.o. Sąd wydając decyzję powinien kierować się zasadą subsydiarności, czyli w pierwszej kolejności powinien wykorzystać środki najmniej wkraczającymi w prawa rodziców i życie rodziny. Zasada ta nie będzie miała zastosowania, jeśli w okolicznościach danej sprawy użycie środków łagodniejszych, ze względu na ochronę dobra dziecka, okaże się bezskuteczne oraz bezcelowe. Istotą zarządzeń wydawanych przez sąd rodzinny na podstawie art. 109 k.r.o. jest ochrona dziecka, z jednoczesnym udzielaniem wsparcia rodzicom. Celem tych rozwiązań jest nawiązanie współpracy z rodzicami, a nie ich karanie czy też stygmatyzowanie. Przepis art. 109 k.r.o. nie ma charakteru represyjnego, nie jest karą, wskazuje sąd jako instytucję niosącą pomoc i wsparcie.¹⁷

Analizując orzecznictwo oraz literaturę przedmiotu można stwierdzić, że przedstawiciel oświaty powinien powiadomić sąd opiekuńczy w sprawie dziecka w celu rozważenia okoliczności zagrożenia dobra dziecka zgodnie z art. 572 kpc (wzór wniosku poniżej) gdy występuje w szczególności:

- alkoholizm rodzica/rodziców
- dziecko jest świadkiem konfliktów rodzinnych
- dziecko ma trudności w nauce
- dziecko jest świadkiem stosowania przemocy domowej
- dziecko opuszcza zajęcia szkolne

¹⁵Sygn. akt II Ca 985/15 Postanowienie z dnia 17 listopada 2015 r

¹⁶J. Ignaczewski [w:] Władza rodzicielska i kontakty z dzieckiem. Komentarz, red. J. Ignaczewski, Warszawa 2012, s. 155–156

¹⁷Monika Horna-Cieślak, *Zarządzenia wydawane przez sąd opiekuńczy na podstawie art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego jako forma pomocy rodzinie w świetle badania akt sądowych*, Prawo w Działaniu Sprawy Cywilne 42/2020 DOI: 10.32041/pwd.4202 s. 38-59.

- brak zainteresowania/kontaktu/porzucenie przez rodzica
- dziecko jako osoba doświadczająca przemocy ze strony rodzica/rodziców
- dziecko z zaburzeniami rozwojowymi, w tym zaburzeniami psychicznymi
- choroby przewlekłe
- konflikty z rodzicami
- przemoc rówieśnicza/konflikty z rówieśnikami
- konflikty z nauczycielami/wychowawcami
- brak diagnozy problemów
- trudności wychowawcze po stronie rodziców
- utrudnianie kontaktów z dzieckiem drugiemu rodzicowi
- włączanie dziecka w konflikty około rozstaniowe rodziców.

W takich sytuacjach Sąd najczęściej wydaje zarządzenia ograniczenia władzy rodzicielskiej m.in. zobowiązując rodziców do:

- pracy z asystentem rodziny
- podjęcia leczenia psychiatrycznego
- uczestniczenia w warsztatach mających na celu podniesienie kompetencji rodzicielskich
- współpracy ze szkołą małoletniego
- uczestniczenia w terapii rodzinnej
- zapisania/kontynuowania leczenia dziecka
- powstrzymania się od spożywania alkoholu
- podjęcia/kontynuowania leczenia odwykowego
- zapewnienia dziecku pomocy psychologicznej/psychiatrycznej
- zapewnienia dziecku opieki medycznej
- zapewnienia dzieciom atmosfery spokoju i poczucia bezpieczeństwa
- nawiązania kontaktu z poradnią psychologiczno-pedagogiczną
- poprawy warunków mieszkaniowych
- uczestniczenia w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

a także:

- umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo instytucjonalnej pieczy zastępczej
- ustanowienie nadzoru kuratora sądowego
- określenie obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka.¹⁸

4. Zawieszenie władzy rodzicielskiej

Zgodnie z art. 110 k.r.o. w przypadku przemijającej przeszkody w wykonywaniu władzy rodzicielskiej sąd opiekuńczy może orzec jej zawieszenie. Zawieszenie będzie uchylone, gdy jego przyczyna odpadnie.¹⁹ W czasie trwania zawieszenia władza rodzicielska jakby „spoczywa” *Istota zawieszenia władzy rodzicielskiej polega na tym, że wynikające z niej prawa i obowiązki rodziców nie przestają wprawdzie istnieć, jednakże przez pewien czas nie mogą być wykonywane. Przesłanką zawieszenia władzy rodzicielskiej jest przemijająca przeszkoda w jej wykonywaniu, a więc taka, która ze względu na swój charakter zazwyczaj ustaje. Ocena, czy przeszkoda ma charakter przemijający, zależy od przewidywanego czasu jej trwania, który nie może być zbyt odległy.*²⁰ Interpretacja pojęcia

¹⁸Tamże

¹⁹ Art. 110 k.r.o.

²⁰ Tak np. Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy w Postanowieniu z dnia 2 czerwca 2016 r. II Ca 71/16

„przemijająca przeszkoda” może budzić wątpliwości interpretacyjne. W literaturze wskazuje się, że występuje ona wtedy, gdy z przyczyn obiektywnych rodzice przez pewien czas nie mogą wykonywać praw i obowiązków względem dziecka, chociaż nie przestają one istnieć. Przyjmuje się, że przyczyna ta najczęściej nie wynika z winy rodziców i powinna minąć zanim dziecko osiągnie pełnoletność. Do tego rodzaju przyczyn można zaliczyć m.in.:

- dłuższy wyjazd rodzica za granicę,
- chorobę rodzica,
- pobyt rodzica w zakładzie karnym.²¹

Jeżeli okaże się, że przeszkoda potraktowana początkowo jako przemijająca jest przeszkodą trwałą, to rozważa się możliwość pozbawienia władzy rodzicielskiej

5. Pozbawienie władzy rodzicielskiej

Jeżeli władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody albo jeżeli rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej lub w sposób rażący zaniedbują swe obowiązki względem dziecka, sąd opiekuńczy pozbawi rodziców władzy rodzicielskiej. Pozbawienie władzy rodzicielskiej może być orzeczone także w stosunku do jednego z rodziców. Sąd może pozbawić rodziców władzy rodzicielskiej w szczególności wtedy, gdy mimo udzielonej pomocy nie ustały przyczyny umieszczenia dziecka poza rodziną (w pieczy zastępczej), przede wszystkim gdy rodzice trwale nie interesują się dzieckiem. W razie ustania przyczyny, która była podstawą pozbawienia władzy rodzicielskiej, sąd opiekuńczy może władzę rodzicielską przywrócić.²² Pozbawienie władzy rodzicielskiej lub jej zawieszenie może być orzeczone także w wyroku orzekającym rozwód, separację albo unieważnienie małżeństwa.²³ Przez trwałą przeszkodę, uniemożliwiającą wykonywanie władzy rodzicielskiej, należy rozumieć taki układ stosunków, który wyłącza sprawowanie przez rodziców władzy rodzicielskiej na stałe w tym sensie, że albo według rozsądnego przewidywania nie można ustalić czasu trwania tego układu albo - co najmniej - że układ ten będzie istniał przez czas długi.²⁴

Analizując działalność orzeczniczą sądów w zakresie pozbawienia władzy rodzicielskiej należy stwierdzić, że przedstawiciel oświaty powinien szczególnie pilnie zawiadomić sąd opiekuńczy w celu zbadania okoliczności zagrożenia dobra dziecka zgodnie z art. 572 kpc (wzór wniosku poniżej) gdy występuje m.in.:

- zaniedbywanie dziecka w konsekwencji nadużywania alkoholu
- skrajną niewydolność wychowawczą
- brak kontaktów z dzieckiem bądź kontakty sporadyczne
- złe wzorce wychowawcze
- awantury i agresywne zachowania pod wpływem alkoholu, który jest nadużywany
- nienależyte wykonywanie obowiązku alimentacyjnego (brak świadczeń, opóźnienia, zadłużenie)
- znęcanie się nad rodziną w obecności dziecka
- **n**iesprawowanie pieczy w ogóle
- **r**ażące zaniedbywanie pieczy
- **z**nęcanie się nad dzieckiem

21 Agnieszka Kilińska-Pękacz, *Ograniczenie, zawieszenie i pozbawienie władzy rodzicielskiej jako instytucje prawa rodzinnego służące ochronie dzieci*, Studia z Zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania UKW 2013/t. 4
22 Art. 111 k.r.o.

23 Art. 112 k.r.o.

24 Postanowienie SN z 02.06.2000 r., II CKN 960/00

- zaniechanie dziecka wskutek nadużywania alkoholu lub zażywania narkotyków
- niewłaściwe metody wychowawcze
- osadzenie w zakładzie karnym (zły wzór, niewykonywanie obowiązków)
- brak alimentacji, opóźnienia świadczeń, zadłużenie
- brak kontaktów z dzieckiem
- uniemożliwianie drugiemu rodzicowi kontaktów z dzieckiem
- porzucenie dziecka (brak wiadomości o rodzicu)
- skrajne zaniechanie grożące dziecku śmiercią
- tolerowanie wagarów, złego towarzystwa, porzucenia nauki
- brak mieszkania, elementarnych warunków bytowych
- niedorozwój umysłowy uniemożliwiający wychowanie
- zaburzenia psychiczne uniemożliwiające wychowanie
- zły stan zdrowia fizycznego uniemożliwiający wychowanie.²⁵

Postanowienia w sprawach o powierzenie wykonywania, ograniczenie, zawieszenie, pozbawienie i przywrócenie władzy rodzicielskiej, ustalenie, ograniczenie albo zakazanie kontaktów z dzieckiem mogą być wydane tylko po przeprowadzeniu rozprawy. Dotyczy to także zmiany rozstrzygnięć w tym przedmiocie, zawartych w wyroku orzekającym rozwód, separację, unieważnienie małżeństwa albo ustalającym pochodzenie dziecka. Postanowienia takie stają się skuteczne i wykonalne po uprawomocnieniu się.²⁶

6. Obowiązek zawiadomienia Sądu opiekuńczego o sytuacji wymagającej podjęcie działań wobec małoletniego

Zgodnie z art. 572 kodeksu postępowania cywilnego:

§ 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

§ 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.

§ 3. Na wniosek osoby lub instytucji, o której mowa w § 1 lub 2, sąd opiekuńczy informuje o wszczęciu postępowania z urzędu lub braku podstaw do jego wszczęcia z urzędu.”

W art. 109 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej: k.r.o.) określono natomiast, jakie możliwości ingerencji we władzę rodzicielską ma Sąd Rodzinny:

§ 1. Jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia.

§ 2. Sąd opiekuńczy może w szczególności:

1) zobowiązać rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny, realizowania innych form pracy z rodziną, skierować małoletniego do placówki wsparcia dziennego, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub

²⁵ Elżbieta Holewińska-Łapińska, *Orzecznictwo w sprawach o pozbawienie władzy rodzicielskiej*, Prawo w Działaniu Sprawy Cywilne 14/2013 s. 27-75.

²⁶ Art. 579 Ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - *Kodeks postępowania cywilnego (dalej k.p.c.)*, Dz.U. 1964 Nr 43 poz. 296 z późn. zm.

skierować rodziców do placówki albo specjalisty zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń;

2) określić, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu, albo poddać rodziców innym ograniczeniom, jakim podlega opiekun;

3) poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego;

4) skierować małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi;

5) zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy zastępczej albo powierzyć tymczasowo pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom lub osobie, niespełniającym warunków dotyczących rodzin zastępczych, w zakresie niezbędnych szkoleń, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

§ 3. Sąd opiekuńczy może także powierzyć zarząd majątkiem małoletniego ustanowionemu w tym celu kuratorowi.

§ 4. W przypadku, o którym mowa w § 2 pkt 5, a także w razie zastosowania innych środków określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, sąd opiekuńczy zawiadamia o wydaniu orzeczenia właściwą jednostkę organizacyjną wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, która udziela rodzinie małoletniego odpowiedniej pomocy i składa sądowi opiekuńczemu, w terminach określonych przez ten sąd, sprawozdania dotyczące sytuacji rodziny i udzielanej pomocy, w tym prowadzonej pracy z rodziną, a także współpracuje z kuratorem sądowym.

Należy również pamiętać, że zgodnie ze znowelizowanym art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855, 2339 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289), dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej (w rozumieniu przywoływanego przepisu osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu). Tryb umieszczania dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej regulują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700 i 2140 oraz z 2023 r. poz. 403). Decyzję, o zabezpieczeniu dziecka poza rodziną pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką, **po dokonaniu oceny ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka**. Wszystkie czynności wobec dziecka – w miarę możliwości – podejmuje się w obecności i przy wsparciu psychologa. O zrealizowaniu tego rodzaju procedury pracownik socjalny jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić sąd opiekuńczy, nie później niż w ciągu 24 godzin od chwili zapewnienia dziecku ochron. Do umieszczenia dziecka u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej Procedurę postępowania Policji przy wykonywaniu czynności, o których mowa w omawianym przepisie, oraz sposób dokumentowania przeprowadzonych przez Policję czynności określa Rozporządzenie Ministra

Spraw Wewnętrznych I Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony – Dz. U. z dnia 6 września 2023 r. Poz. 1807.

W przypadku podejrzenia zagrożenia dobra dziecka (m.in. w sytuacjach opisanych powyżej) placówka oświatowa ma obowiązek powiadomić Sąd Rodzinny. Obowiązek powiadomienia sądu nie jest uzależniony od tego, czy dobro dziecka jest zagrożone przez zawinione zachowanie rodziców, czy z powodów zupełnie niezależnych od nich. Kryterium jest bezpieczeństwo i prawidłowa sytuacja opiekuńczo-wychowawcza dziecka. W uzasadnieniu zawiadomienia sądu rodzinnego należy wyraźnie wskazać wszelkie okoliczności dotyczące sytuacji dziecka i opisać niepokojące zachowanie po stronie dziecka i/lub jego opiekunów.

Placówka zawiadamiająca sąd rodzinny nie jest stroną postępowania, ale na podstawie art. 572 § 3 kpc **może** złożyć w piśmie wnioski o udzielenie informacji o wszczęciu postępowania z urzędu lub braku podstaw do jego wszczęcia z urzędu. Po upływie kilku tygodni lub miesięcy można również zwrócić się do Sądu z zapytaniem o sposób zakończenia sprawy, jednakże sąd nie ma obowiązku udzielania takiej informacji osobom / instytucjom zawiadamiającym sąd z urzędu.

§ 8

W celu objęcia rodziny i/lub małoletniego doświadczającego przemocy domowej wsparciem, każdy przedstawiciel placówki oświatowej ma obowiązek zapoznać się z przepisami zobowiązującymi do wszczęcia „Procedury Niebieska Karta”:

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. poz. 1870) określa:

- procedurę „Niebieskie Karty”
- wzory formularzy „Niebieska Karta”, wypełnianych przez przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę.

Wszczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej (należy pamiętać, że zgodnie z art. Ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej mówiąc o świadku przemocy domowej - należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej). Formularz Niebieskiej Karty część A wypełniają osoby będące przedstawicielami podmiotów wymienionych w art. 9a ust. 11–11d ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, a więc:

- Pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej
- Funkcjonariusz Policji
- Żołnierz Żandarmerii Wojskowej
- Pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej
- Asystent rodziny
- Nauczyciel
- Osoba wykonującą zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny
- Przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
- Pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (a więc jednostek

organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych).

W formularzu „Niebieska Karta – A” wskazuje się wszystkie osoby doznające przemocy domowej i wszystkie osoby stosujące przemoc domową. Co do zasady wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” następuje w obecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej. Jeśli nie jest to możliwe z powodu nieobecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej, jej stanu zdrowia lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia, wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie.

Osoba wszczynająca procedurę podejmuje działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej, które polegają w szczególności na:

- 1) zapobieżeniu zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy domowej, w tym informowaniu Policji lub Żandarmerii Wojskowej o okolicznościach uzasadniających zastosowanie art. 15aa i art. 15aaa ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171, z późn. zm.1)), a w przypadku żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową – art. 18a i art. 18aa ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1266 i 1860);**
- 2) udzieleniu osobie doznającej przemocy domowej pierwszej pomocy przedmedycznej lub zapewnieniu pomocy medycznej;**
- 3) zaspokojeniu podstawowych potrzeb, w tym udzieleniu wsparcia i poradnictwa, w szczególności od przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń działających na rzecz osób doznających przemocy domowej na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571).**

Osoba wszczynająca procedurę dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji w związku z zaistnieniem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej i przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej, a także, w miarę możliwości, z osobą stosującą przemoc i zgodnie z § 15 rozporządzenia w sprawie Niebieskich Kart - wszystkie działania dokumentuje). Rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi, poszanowanie godności oraz zapewniających bezpieczeństwo. Przekazuje się jej informacje w prostym, przejrzystym i przystępnym dla niej języku, z uwzględnieniem stanu i okoliczności, które mogą mieć wpływ na zdolność rozumienia i bycie rozumianym. W trakcie rozmowy z osobą stosującą przemoc domową informuje się ją w szczególności o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz wskazuje na konieczność zmiany sposobu postępowania. Rozmowy z osobą doświadczającą przemocy i osobą stosującą przemoc prowadzi się uwzględniając warunki, czynniki i potrzeby, w tym dotyczące osób niepełnosprawnych.

Jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec małoletniego, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobami stosującymi przemoc domową wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, z późn. zm.2)), lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego. Podobnie - jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec pełnoletniej osoby nieporadnej ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny, działania w ramach

procedury przeprowadza się w obecności opiekuna prawnego lub faktycznego lub pełnoletniej osoby przez nią wskazanej. Jeżeli natomiast istnieje podejrzenie, że osobą stosującą przemoc domową wobec pełnoletniej osoby nieporadnej jest opiekun prawny lub faktyczny, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności osoby najbliższej, a w razie jej braku – w obecności innej osoby pełnoletniej przez nią wskazanej. W obu przypadkach działania przeprowadza się, w miarę możliwości, w obecności psychologa.

Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”. Jeżeli osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu, a w przypadkach, o których mowa w § 5 ust. 3 – osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez małoletniego. W przypadku pełnoletniej osoby nieporadnej ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się opiekunowi prawnemu lub faktycznemu lub pełnoletniej osobie wskazanej przez osobę doznającą przemocy domowej, lub osobie najbliższej lub innej pełnoletniej wskazanej przez osobę doznającą przemocy domowej. Formularz „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie stosującej przemoc domową.

Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego. Kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” pozostawia się u wszczynającego procedurę. Formularz „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia jego otrzymania, jest przekazywany grupie diagnostyczno-pomocowej. Pierwsze posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej odbywa się niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia otrzymania formularza „Niebieska Karta – A”. Grupa diagnostyczno-pomocowa, na podstawie informacji zawartych w formularzu „Niebieska Karta – A”, dokonuje diagnozy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej oraz podejmuje działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej i zatrzymania przemocy domowej albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań.

PODSUMOWANIE:

1. Procedurę Niebieskie Karty w przypadku oświaty wszczyna nauczyciel, pedagog, psycholog, lub terapeuta.
2. Wszczynając procedurę należy wypełnić Niebieską Kartę część „A” – w przypadku osoby niepełnoletniej w obecności opiekuna prawnego, faktycznego, lub osoby wskazanej przez dziecko.
3. Niebieską Kartę część „B” przekazuje się dorosłej osobie doświadczającej przemocy domowej lub opiekunowi prawnemu / faktycznemu w przypadku dziecka.
4. Niebieską Kartę część „A” przekazuje się do Zespołu Interdyscyplinarnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka / osoby doświadczającej przemocy domowej.
5. **Pracownik** placówki oświatowej powinien być włączony do prac grupy diagnostyczno – pomocowej powoływanej przez Zespół Interdyscyplinarny. Zazwyczaj będzie to psycholog, pedagog, lub wychowawca.

PAMIĘTAJ!

1. Przedstawiciele oświaty nie zakładają Niebieskich Kart tylko w przypadku podejrzenia przemocy wobec dzieci. Również podejrzenie przemocy domowej w relacji osób dorosłych (np. rodziców ucznia) powoduje obowiązek wszczęcia procedury.
2. Wszczęcie procedury Niebieskich Kart nie wymaga niczyjej zgody – ani osoby doświadczającej przemocy (również dorosłej), ani rodzica, czy opiekuna.
3. Zawsze w przypadku wszczęcia procedury Niebieskich Kart należy rozważyć, czy jednocześnie nie ma obowiązku zawiadomienia organów ścigania lub sądu rodzinnego.

PODSUMOWANIE - Procedura

Gdy przedstawiciel placówki oświatowej (a także innych, gdzie uczęszczają dzieci) poweźmie informację lub podejrzenie stosowania przemocy wobec dziecka, ma obowiązek:

1. Wszczęć procedurę Niebieskie Karty.
2. W uzasadnionych przypadkach zawiadomić organy ścigania zgodnie z art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, oraz art. 304 kodeksu postępowania karnego.
3. Zgodnie z art. 572 kpc powiadomić sąd opiekuńczy jeżeli dobro dziecka jest zagrożone a więc występuje przemoc wobec dziecka (fizyczna, psychiczna, seksualna, zaniedbania), nie respektowania praw dziecka, stosowania kar i konsekwencji niedopuszczalnych przez prawo, niewydolności wychowawczej po stronie rodziców, czy też uzależnień, bądź innych sytuacji zagrażających dziecku, placówka oświatowa ma obowiązek zawiadomić sąd rodzinny, który podejmie odpowiednie działania wobec rodziców / opiekunów prawnych dziecka.

PAMIĘTAJ WSZYSTKIE TRZY PUNKTY SĄ OBOWIĄZKAMI USTAWOWYMI, PRACOWNIK INSTYTUCJI OŚWIATOWEJ OBOWIĄZANY JEST REALIZOWAĆ WSZYSTKIE OBOWIĄZKI USTAWOWE. WYPEŁNIENIE JEDNEGO NIE ZWALNIA OD WYPEŁNIENIA POZOSTAŁYCH OBOWIĄZKÓW

Wzór zawiadomienia określonego w pkt 2 – Załącznik nr 1

Wzór pisma określonego w pkt 3 – Załącznik nr 2

ROZDZIAŁ III - Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”; w placówce W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. ARMII KRAJOWEJ W GRÓDKU

§ 1

Procedura działań przedstawiciela placówki oświatowej w związku z pozyskaniem informacji (podejrzenia) o przemocy wobec dziecka lub przestępstwa na szkodę małoletniego wygląda następująco:

Każdy pracownik placówki oświatowej zobowiązany jest poinformować dyrektora szkoły (lub pod jego nieobecność osobę pełniącą jego obowiązki) o podejrzeniu przestępstwa na szkodę małoletniego lub przemocy względem małoletniego i opisać okoliczności pozyskania tych informacji w notatce służbowej, którą przekaże dyrektorowi.

- A. Jeżeli sprawcą działań na szkodę małoletniego (m.in. przemocy lub/i przestępstwa) jest osoba niebędąca rodzicem dziecka dyrektor placówki oświatowej lub wyznaczona przez niego osoba zobowiązany jest niezwłocznie poinformować co najmniej jednego rodzica dziecka, i zaprosić do siedziby placówki oświatowej, w celu poinformowania go o okolicznościach zdarzenia. Podczas spotkania z rodzicem:
- W sytuacji gdy opisane zdarzenie spełnia kryteria przestępstwa ściganego z urzędu dyrektor placówki oświatowej lub wskazana przez niego osoba, informuje rodzica lub rodziców o szczegółach powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego i informuje ich o obowiązku ustawowym szkoły zobowiązującym ją do zawiadomienia policji lub prokuratury z urzędu zgodnie z art. 304 kpk oraz powiadomieniu sądu opiekuńczego zgodnie z art. 572 kpc. Zobowiązuje również rodzica do podjęcia współpracy w zakresie udzielenia dziecku niezbędnej pomocy w związku z zaistniałą sytuacją. Wszystkie działania przedstawiciela oświaty oraz postawy rodziców pracownik oświaty dokumentuje w notatce służbowej.
 - W sytuacji gdy opisane zdarzenie nie spełnia kryteria przestępstwa ściganego z urzędu, gdzie pokrzywdzonym jest małoletni (zgodnie z art. 98 § 1. „Rodzice są przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawy dziecka”) dyrektor placówki oświatowej lub wskazana przez niego osoba, informuje rodzica lub rodziców o szczegółach powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego i informuje ich o prawie rodzica do złożenia zawiadomienia. Zobowiązuje rodzica do podjęcia decyzji kierując się dobrem dziecka. Informuje także rodzica o obowiązku powiadomieniu sądu opiekuńczego przez placówkę oświatową zgodnie z art. 572 kpc. Zobowiązuje również rodzica do podjęcia współpracy w zakresie udzielenia dziecku niezbędnej pomocy w związku z zaistniałą sytuacją. Wszystkie działania przedstawiciela oświaty oraz postawy rodziców pracownik oświaty dokumentuje w notatce służbowej.
- B. Jeżeli sprawcą działań na szkodę małoletniego jest osoba niebędąca rodzicem, ale jednocześnie zachodzą okoliczności wymagające wszczęcia procedury „Niebieska Karta” dyrektor szkoły lub wyznaczona przez niego osoba, podejmuje wszystkie działania określone w punkcie 1A, a dodatkowo w obecności wezwanego rodzica wypełnia formularz „Niebieska Karta A” i wręcza mu formularz „Niebieska Karta B”. Zobowiązuje również rodzica do podjęcia współpracy w zakresie udzielenia dziecku niezbędnej pomocy w związku z zaistniałą sytuacją. Wszystkie

działania przedstawiciela oświaty oraz postawy rodziców pracownik oświaty dokumentuje w notatce służbowej.

- C. Jeżeli sprawcą działań na szkodę małoletniego, o którym dowiedział się pracownik placówki oświatowej jest jeden z rodziców, a drugi rodzic wg informacji uzyskanych od dziecka jest osobą niekrzywdzącą, dyrektor szkoły lub wyznaczona przez niego osoba zobowiązany jest niezwłocznie wezwać rodzica niekrzywdzącego w celu poinformowania go o wszystkich ustawowych działaniach szkoły. Informuje rodzica niekrzywdzącego o obowiązku zawiadomienia o przestępstwie bez względu na to, czy to przestępstwo ścigane z urzędu czy nie. Wynika to z sytuacji, gdzie sprawcą przestępstwa na rzecz małoletniego jest jeden z rodziców ponieważ zachodzą okoliczności określone w art. 98 § 2. K.r.o. „Jednakże żadne z rodziców nie może reprezentować dziecka przy czynnościach prawnych między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem”. Wtedy żaden z rodziców nie może reprezentować dziecka, więc zgłoszenia o podejrzeniu przestępstwa dokonuje w imieniu placówki oświatowej dyrektor szkoły lub wyznaczona przez niego osoba, a prokurator niezwłocznie nie później niż 7 dni od zaistnienia okoliczności określonych w art. 98 § 2 k.r.o. (zgodnie z art. 51 § 2a kpk) ma obowiązek wystąpić do sądu opiekuńczego o wyznaczenie reprezentanta dziecka. Sąd opiekuńczy realizuje ten obowiązek zgodnie z art. 99 ust. 1 kro.

W tym przypadku, zachodzą także okoliczności wszczęcia procedury „Niebieska Karta” więc dodatkowo w obecności wezwanego rodzica wypełnia się formularz „Niebieska Karta A” a rodzicowi niekrzywdzącemu wręcza formularz „Niebieska Karta B”.

Należy pamiętać, że jeżeli z opisu sytuacji przemocy wobec dziecka ze strony jednego z rodziców zachodzi podejrzenie zagrożenia życia lub zdrowia opisane w kwestionariuszu szacowania ryzyka w art. 15aa i art. 15aaa ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji lub art. 18a i art. 18aa ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, osoba wszczynająca procedurę „Niebieska Karta” ma obowiązek wezwać policję lub żandarmerie wojskową i poinformować o konieczności podjęcia działań określonych w art. 3 ust 1 pkt. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej „Osobie dotkniętej przemocą domową udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej”. W tym przypadku rodzic krzywdzący otrzymuje zakaz zbliżania się do dziecka, a rodzic nie krzywdzący przejmuje opiekę nad małoletnim. Ważne jest aby w tych okolicznościach przedstawiciel placówki oświatowej, podejmujący rozmowę z rodzicem niekrzywdzącym, zwrócił szczególną uwagę na obowiązki wynikające z władzy rodzicielskiej, polegające na ochronie dziecka przed krzywdzeniem. Zobowiązuje również rodzica do podjęcia współpracy w zakresie udzielenia dziecku niezbędnej pomocy w związku z zaistniałą sytuacją. Wszystkie działania przedstawiciela oświaty oraz postawy rodzica pracownik oświaty dokumentuje w notatce służbowej.

- D. Jeżeli sprawcą przestępstwa na szkodę małoletniego są oboje rodzice lub gdy dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską jedynie rodzica będącego sprawcą przestępstwa wobec niego dyrektor szkoły podejmuje analogiczne zawiadomienia o podejrzeniu przestępstwa jak w punkcie C. Jednakże wypełnienie formularza Niebieska Karta A odbyć się powinna w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego, której także wręcza się Formularz Niebieska Karta B.

Należy pamiętać, że jeżeli z opisu sytuacji przemocy wobec dziecka ze strony jednego z rodziców zachodzi podejrzenie zagrożenia życia lub zdrowia opisane w kwestionariuszu szacowania ryzyka w art. 15aa i art. 15aaa ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji lub art. 18a i art. 18aa ustawy z

dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, osoba wszczynająca procedurę „Niebieska Karta” ma obowiązek wezwać policję lub żandarmerie wojskową i poinformować o konieczności podjęcia działań określonych w art. 3 ust 1 pkt. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej „Osobie dotkniętej przemocą domową udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej”. W tym przypadku dziecko nie ma rodzica niekrzywdzącego, więc należy zadbać o bezpieczeństwo dziecka wzywając pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w celu zabezpieczenia dziecka zgodnie z art., 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W przypadku gdy interwencja przedstawiciela placówki oświatowej odbywa się poza godzinami pracy OPS, czynności zabezpieczenia dziecka w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia podejmuje funkcjonariusz policji prowadzący działania w ramach art. 15aa. ustawy o policji. Wszystkie działania przedstawiciela oświaty oraz postawy i zachowania przedstawicieli innych służb przedstawiciel oświaty dokumentuje w swojej notatce urzędowej.

- E. Jeżeli działania na szkodę małoletniego stosuje inny małoletni, dyrektor placówki oświatowej lub wyznaczona przez niego osoba zobowiązany jest niezwłocznie poinformować co najmniej jednego rodzica dziecka krzywdzonego i zaprosić do siedziby placówki oświatowej, w celu poinformowania go o okolicznościach zdarzenia oraz co najmniej jednego rodzica dziecka krzywdzącego i zaprosić do siedziby placówki oświatowej, w celu poinformowania go o okolicznościach zdarzenia i zobowiązania do dalszych działań, mających na celu ograniczenie zachowań krzywdzących ich dziecka. Spotkania z rodzicami małoletnich powinny odbywać się w innym czasie w celu uniknięcia między nimi konfrontacji na terenie szkoły. Celem spotkań z rodzicami jest zarówno podjęcie czynności prawnych ale przede wszystkim zadbanie o dobro i bezpieczeństwo wszystkich małoletnich. Sugerujemy, by w pierwszej kolejności spotkanie odbyło się z rodzicem lub rodzicami dziecka krzywdzonego.

Spotkanie z rodzicami odbywa się po przeprowadzeniu (w miarę możliwości w obecności psychologa lub pedagoga) rozmów z dzieckiem krzywdzonym i krzywdzącym (rozmowy nie powinny być prowadzone w tym samym miejscu i czasie). Rozmowa z dzieckiem krzywdzonym ma na celu wsparcie i zapoznanie się z okolicznościami krzywdzenia i poinformowanie dziecka o udzieleniu mu pomocy w sytuacji krzywdzenia. Rozmowa z dzieckiem krzywdzącym ma na celu wsparcie i zapoznanie z okolicznościami zdarzenia i poinformowanie dziecka o udzielaniu mu wsparcia i pomocy. Dodatkowo zachowania krzywdzące małoletniego mogą wynikać z sytuacji krzywdzenia go w środowisku domowym i rozmowa z nim powinna być także ukierunkowana na diagnozę jego sytuacji domowej, ze szczególnym uwzględnieniem jego bezpieczeństwa i ochrony.

- Podczas spotkania z rodzicem lub rodzicami krzywdzonego małoletniego:

Dyrektor placówki oświatowej lub wyznaczona przez niego osoba podejmuje wszystkie działania określone w punkcie A oraz dodatkowo informuje go lub ich o działaniach jakie zostaną podjęte wobec małoletniego krzywdzącego oraz jego rodziców.

- Podczas spotkania z rodzicem lub rodzicami krzywdzącego małoletniego:

Dyrektor placówki oświatowej lub wyznaczona przez niego osoba informuje rodziców dziecka krzywdzącego o okolicznościach zdarzenia, zakresie informacji prawnych przekazanych rodzicom dziecka krzywdzonego, m.in. o konieczności zawiadomienia przez placówkę oświatową o przestępstwie ściganym z urzędu lub możliwości zawiadomienia o przestępstwie nie ściganym z urzędu przez rodziców dziecka krzywdzonego. Zobowiązuje rodziców dziecka krzywdzącego do podjęcia niezbędnych działań z ich dzieckiem w celu ograniczenia jego

zachowań naruszających prawa innych, z poszanowaniem jego praw, a w szczególności bez stosowania wobec niego przemocy. Informuje rodziców, że zachowanie dziecka może świadczyć o zagrożeniu demoralizacji, z tego powodu placówka oświatowa ma obowiązek poinformować sąd opiekuńczy zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700 z późn. zm.), a rodzice zobowiązani są do podjęcia działań ochrony dziecka przed demoralizacją. Dodatkowo, gdy podczas rozmowy z dzieckiem krzywdzącym, ujawniło ono doświadczenie przemocy domowej w formie działania lub zaniechania ze strony rodzica lub rodziców, dyrektor placówki oświatowej lub wyznaczona przez niego osoba podejmuje działania, w zależności od okoliczności, określone w punktach B, C lub D.

Wszystkie działania przedstawiciela placówki oświatowej z dziećmi i ich rodzicami wymagają szczegółowej dokumentacji opisujące jego działania oraz postawy dzieci i ich rodziców.

We wszystkich przypadkach określonych w punktach od A do D dyrektor placówki lub wyznaczona przez niego osoba, wraz z rodzicem lub rodzicami, a w przypadku gdy zachodzą okoliczności określone w art. 98§ 2 k.r.o z osobą przejmującą opiekę nad dzieckiem, ustalają formy wsparcia małoletniego po ujawnieniu przemocy zgodnie z zasadami określonymi w ostatnim rozdziale niniejszych standardów. Należy rozważyć podjęcia czynności w ramach obowiązku zawiadomienia sądu opiekuńczego określone w art. 572 kpc opisane w rozdziale 12.

§ 2

Pracownik placówki (nazwa placówki) potrafi rozróżnić sytuację psychologiczną dziecka, które doświadcza krzywdzenia poza domem od osób trzecich od sytuacji psychologicznej dziecka krzywdzonego w domu i adekwatnie do sytuacji przeprowadza procedurę rozmowy z dzieckiem krzywdzonym

1. Sytuacja psychologiczna dziecka doświadczającego przemocy poza domem:

Dziecko krzywdzone w środowisku pozarodzinnym (zakładając, że rodzina, w której się wychowuje nie jest dysfunkcyjna) może mieć większą świadomość, że doświadczyło niewłaściwego traktowania niż ma to miejsce w przypadku dziecka krzywdzonego w rodzinie. Co nie jest równoznaczne z tym, że zgłosi od razu fakt krzywdzenia zaufanemu dorosłemu. Dzieci bardzo często doświadczają poczucia winy, współodpowiedzialności za doznaną krzywdę (choć jako jedyna ponosi odpowiedzialność jest sprawca czynu) oraz wstydu przed ujawnieniem tego, co im się spotkało. Te odczucia mogą skutecznie zmniejszać prawdopodobieństwo ujawnienia faktu krzywdzenia. Niejednokrotnie sprawca wzmacnia swoimi komunikatami te uczucia próbując w ten sposób zdobyć dyskrecję dziecka (*Ty też tego chciałaś; Sprowokowałaś mnie; Pomysł co koleżdy pomyślą o tobie jak się o tym dowiedzą*). Dziecko, które zostało skrzywdzone pierwszy raz (zakładając, że nie wychowuje się w dysfunkcyjnej rodzinie) doświadcza swoistego „skruszenia” pierwotnych przekonań **na temat** świata, innych ludzi co przejawia się w zmianie jego zachowania i funkcjonowania. Gdy doświadczy brutalnej przemocy – te zmiany w zachowaniu stają się najczęściej bardzo widoczne dla otoczenia. Gdy jednak dziecko będzie doświadczało aktów przemocy regularnie – istnieje ryzyko, że stopniowo będzie wchodziło w rolę ofiary i ujawnienie przemocy po czasie będzie dla niego jeszcze trudniejsze.

2. Sytuacja psychologiczna dziecka doświadczającego przemocy w domu:

Do pewnego momentu wychowywanie się w rodzinie, w której istnieje przemoc może nie być postrzegane przez dziecko jako patologiczne. Uświadamianie sobie tego faktu może być procesem rozłożonym w czasie ale nie oznacza, że jego ukończenie będzie skutkowało decyzją dziecka o jego ujawnieniu poza rodziną. Część dzieci, którzy przejmują rolę rodzinnego bohatera, ratownika dla rodzeństwa i może drugiego rodzica, zwykle również chce strzec rodzinnej tajemnicy i dba o nieujawnienie przemocy. Część dzieci może dokonać identyfikacji z silnym rodzicem stosującym

przemoc przyjmując postawę wroga wobec rodzica, który tej przemocy nie stosuje. Dziecko zwykle doświadcza różnorodnych i ambiwalentnych emocji w stosunku do rodzica, który je krzywdzi i owa ambiwalencja jest trudna do uniesienia. Do tego dochodzi konflikt lojalnościowy, a czasami nadmierna odpowiedzialność za innych członków rodziny i obawa o ich losy w sytuacji ujawnienia. Te wszystkie czynniki utrudniają podjęcie decyzji o ujawnieniu przemocy. Czasem doświadczenie przemocy na sobie albo innych członkach rodziny, które przekracza dotychczasowy znany schemat przemocy (np. pierwsze poważne uszkodzenie ciała, przejście od przemocy psychicznej do fizycznej) stoi za decyzją ujawnienia na zewnątrz tego co dzieje się w domu. W związku z podjętą decyzją o ujawnieniu pojawia się niepokój o własne losy i członków rodziny, za których czuje odpowiedzialność a także ograniczone zaufanie do świata ludzi dorosłych. Z tych właśnie powodów ujawnienie przemocy może być procesem, w którym dziecko najpierw wybiera z otoczenia osobę dorosłą, godną zaufania a potem stopniowo ujawnia swoje doświadczenia. Dziecko może badać, przy stopniowym ujawnianiu doświadczeń przemocowych, reakcje na nie osoby dorosłej. Czasem bezpieczniej jest **mu** przypisać swoje doświadczenie hipotetycznemu rówieśnikowi – obserwując przy tym reakcje dorosłego, albo opowiadać o przemocy na wysokim poziomie ogólności i nie przypisując tego doświadczenia sobie. Należy pamiętać, że ujawnienie przemocy przez dziecko jest przełamaniem rodzinnego tabu i powinno być postrzegane jako akt niezwyklej odwagi.

3. Rozmowa z dzieckiem doświadczającym przemocy

Przedstawiciel instytucji oświatowej powinien stworzyć odpowiednia warunki do rozmowy, zadbać o ciche i przyjemne miejsce bez obecności osób trzecich. Zaleca się aby w bliskiej obecności dziecka znalazły się czyste kartki i kredki, flamastry. Zachęcenie do rysowania czasami rozpoczyna proces ujawniania, bo z niektórych dzieci znosi część napięcia.

Rozmowa z dzieckiem powinna przebiegać w atmosferze życzliwości, bezpieczeństwa i uważnienia jego emocji. A za takie warunki rozmowy jest odpowiedzialny dorosły. Na poziomie ujawniania przemocy przez ucznia swojemu nauczycielowi nie są potrzebne dowody potwierdzające słowa dziecka. Szkoła nie jest organem śledczym, który ma udowodnić przemoc, dlatego nawet jeśli w nauczycielu rodzi się wątpliwość, czy zgłaszane kwestie są prawdą, nie powinien swoich wątpliwości przedstawiać dziecku. Ważnym zabiegiem jest zauważenie i znormalizowanie doświadczanych przez dziecko emocji, pozwolenie na wyrażenie ich bez oceniania. Dla zwiększenia poczucie bezpieczeństwa ważne jest przedstawienie naszego głównego celu – ochrona przed dalszym krzywdzeniem. Pomocne będzie także omówienie lęków dziecka z tytułu ujawnienia przemocy a także wprowadzenie w dalsze etapy procedury – czego może się spodziewać, co się będzie działo dalej (te informacje dozowane adekwatnie do wieku). Należy poinformować dziecko o konieczności przeprowadzenia rozmowy z rodzicem niestosującym przemoc i celu tej rozmowy. Z dziecka powinna być zdjęte poczucie odpowiedzialności za przemoc w jego rodzinie i fakt ujawniania przez niego przemocy.

Jak nie rozmawiać?/ Czego nie mówić?

- oczekiwać dowodów przemocy (A jakie masz dowody na potwierdzenie swoich słów?);
- obiecywać coś, co nie jest w naszej mocy, na co nie mamy do końca wpływu (Obiecuję ci, że już nikt cię więcej nie skrzywdzi, że tato już nigdy cię nie uderzy; Ja załatwię tą trudną sprawę i już będzie tylko dobrze);
- zadawać pytania o przyczyny przemocy (Dlaczego tata cię uderzył?). Uwaga! - pytanie o przyczyny jest czymś innym niż pytanie o okoliczności aktu przemocy (kiedy, w jakiej formie, w jakim kontekście sytuacyjnym itd.);

- bagatelizować i minimalizować ujawniony przez dziecka akt przemocy, usprawiedliwiać sprawcę (Mówisz, że tata tylko raz dał ci lanie i to się nigdy więcej nie powtórzyło, może naprawdę miał dużo na głowie i nerwy mu puściły, inne dzieci mają gorzej).
- zapewnić zachowanie w tajemnicy tego, co dziecko nam ujawniło.

Jak rozmawiać?/ Co mówić?

- wskazać nasz cel nadrzędny – dobro dziecka (Moim zadaniem będzie teraz zrobienie wszystkiego co w mojej mocy abyś był bezpieczny. Wszystko co teraz będzie się działo będzie do tego zmierzało);
- przede wszystkim aktywnie słuchać, dawać komunikaty werbalne i niewerbalne wskazujące na zaangażowanie, umożliwić ujawnienie emocji bez ich oceniania a z próbą normalizowania odczuć (Słyszę, że jest ci trudno mówić o sytuacjach, których doświadczyłeś od rodzica; Smutek, żal, złość czy nawet nienawiść są emocjami, które mogą pojawiać się, gdy doświadczymy takich rzeczy. Będę tu z tobą, potowarzyszę cię, gdy doświadczasz tych wszystkich stanów);
- nazwać doświadczenia dziecka przemocą i odbarzyć z poczucia winy (Szarpanie za włosy i popychanie są przemocą. Ty nie odpowiadasz za przemoc, to nie twoja wina, że twój rodzic zastosował przemoc wobec ciebie. Osobą odpowiedzialną za stosowanie przemocy jest ta, która tą przemoc wybiera);

4. Procedura rozmowy z dzieckiem krzywdzonym

Przedstawiciel instytucji, któremu dziecko ujawnia krzywdzenie powinien być świadomy, że to dziecko wybiera osobę której ujawnia krzywdzenie. Nie powinno się przerywać rozmowy czy prowadzić rozmowy z dzieckiem w obecności osób trzecich, którym dziecko nie ufa lub może się czuć niepewnie. Przedstawiciel instytucji oświatowej, której dziecko ujawnia krzywdzenie, w rozmowie z dzieckiem powinien:

- Uświadomić dziecku, że nie jest winne, odpowiedzialne za krzywdzenie, którego doświadczyło. Można użyć słów: „*to nie Twoja wina co się stało*” „*dorośli nie powinni robić takich rzeczy dzieciom*” „*to co zrobiłeś nie miało wpływu na zachowanie dorosłego*” itp.
- Docenienie dziecka, że podzieliło się swoim problemem z osobą dorosłą. Można użyć słów: „*bardzo dobrze zrobiłeś, że zwróciłeś się po pomoc do mnie*” „*jesteś odważny i dzielny bo powiedziałeś mi o tym*”
- Określenie z dzieckiem jego obaw związanych z ujawnieniem
- Poszukanie z dzieckiem osób, które mogą je wesprzeć
- Określenie z dzieckiem jego oczekiwań związanych z interwencją
- Nakreślenie planu pomocy
- Motywowanie dziecka do korzystania z pomocy innych profesjonalistów
- Wstępne przygotowanie dziecka do uczestniczenia w procedurach prawnych
- Zapewnienie dziecka, że wszystko co będziemy robić służyło będzie jego bezpieczeństwu i dobru.

§ 3

Pracownik placówki (nazwa placówki) zapoznaje się ze specyfiką funkcjonowania rodziców dzieci krzywdzonych i stosuje procedury rozmowy z rodzicami dzieci krzywdzonych

1. Sytuacja psychologiczna rodzica niekrzywdzącego:

Z dużym prawdopodobieństwem rodzic dziecka krzywdzonego, który nie stosuje przemocy, jest osobą doświadczającą przemocy. W związku z tym funkcjonuje w mechanizmach, które utrzymują go w sytuacji przemocy. Doświadczą prawdopodobnie zjawiska tzw. prania mózgu, w wyniku którego

osoba zmienia obraz siebie, zaczyna myśleć o sobie to co o niej mówi sprawca – że jest zerem, nie da sobie rady sama i zgodnie z tymi przekonaniem funkcjonuje. Dodatkowo może doświadczać wyuczonej bezradności – to przekonanie, że nie mam mocy, nie mam wpływu na moją sytuację w rodzinie, cokolwiek bym nie zrobił, to i tak nic to nie da. Gdy dużo w coś zainwestujemy (czasu, energii, pieniędzy) – trudno nam z tego zrezygnować. Tak też jest ze związkiem przemocowym (a w niego się zwykle dużo inwestuje aby coś uległo zmianie) – im więcej się zainwestuje tym trudniej z niego zrezygnować.

Rodzic niestosujący przemocy a doświadczający jej od partnera zazwyczaj funkcjonuje wg zasad: nie mówić; nie ufać; nie czuć; nie zmieniać. Zwłaszcza ta ostatnia zasada utrudnia osobom z zewnątrz wpłynięcie na osobę, która przemocy doznaje. Towarzyszy jej dodatkowo silny lęk, wstyd, że tak się dzieje w jej rodzinie, czasem poczucie współodpowiedzialności za przemoc.

W rozmowie z rodzicem dziecka krzywdzonego (rodzicem niestosującym przemocy) bardzo ważny jest pierwszy kontakt, pierwsze wrażenie, jakie rodzic zbuduje w czasie kontaktu z personelem placówki oświatowej. Przychodzi zaproszony na rozmowę z szeregiem obaw, w dużej niepewności. Wchodząc w kontakt z pracownikiem oświatowym zapewne będzie budował hipotezy o stosunku do niego, do sytuacji przemocy w jego rodzinie, która właśnie ujrzała światło dzienne. Dlatego ważna jest postawa przedstawiciela instytucji oświatowej, nieoceniająca, aby nie doszło do zjawiska wtórnej wiktymizacji (ponowne doświadczenie krzywdy od osoby ze środowiska, która obwinia, umniejsza, poddaje w wątpliwość doświadczenia krzywdzenia, co utrwała w ofierze jej negatywny obraz siebie). Aby tego uniknąć, przekaz nauczyciele powinien być spójny w sferze werbalnej i niewerbalnej (mowy ciała). Ważne aby w rozmowie posługiwać się zdobytymi informacjami, omówieniem faktów np. *„syn opowiedział o sytuacji gdy został popchnięty i uderzony po twarzy przez swojego ojca...”* a nie naszymi ocenami.

W zmniejszeniu niepokoju rodzica pomoże przedstawienie przez nas celu nadrzędnego - spotykamy się z rodzicem niekrzywdzącym aby wspólnie zadbać o zwiększenie bezpieczeństwa dziecka, zmniejszenie prawdopodobieństwa, że będzie ono dalej krzywdzone. Omówienie kolejnych etapów procedury, co będzie się po kolei działo, może również obniżyć napięcie przez rodzica wynikające z nieracjonalnych lęków.

Ważną czynnością jest wskazanie roli niekrzywdzącego rodzica – zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony dziecka. W realizacji tego celu mogą pomóc istniejące instytucje – specjaliści, którzy w ramach swoich kompetencji mogą pomóc dziecku, rodzicowi i całej rodzinie. Dobrze mieć listę instytucji wraz z danymi adresowymi i wręczyć rodzicowi, dając komentarz jakiego rodzaju pomoc można uzyskać pod wskazanym adresem.

Istnieje ryzyko, że osoba doświadczająca przemocy niedoszacowuje realnego ryzyka wynikającego z działań przemocowych, ponieważ doświadczając ich regularnie, niejako się w pewnym stopniu na nie „znieczuliła”. Ważne jest oszacowanie przez przedstawiciela instytucji oświatowej, na ile zasoby i aktualne możliwości rodzica są wystarczające aby zapewnił on ochronę dziecku.

Blokadami w rozmowie, które nie powinny mieć miejsca jest próba ustalenia przyczyn przemocowego zachowania wobec dziecka (ponieważ żadne zachowanie ze strony dziecka nie usprawiedliwia zastosowania wobec niego przemocy, nie ma mowy o sprowokowaniu zachowań agresywnych przez niewłaściwe zachowanie dziecka; należy pamiętać, że za stosowanie przemocy zawsze odpowiada osoba, która tą przemoc stosuje). Również pytania dlaczego, ukierunkowujące współwinę na rodzica niestosującego przemoc są niewłaściwe (Dlaczego pani nic nie zrobiła? Dlaczego pani na to pozwala?) aczkolwiek ważne jest zdobycie informacji, w jaki sposób rodzic niekrzywdzący reagował na zachowanie agresywne partnera. Zdobywamy informacje a nie oceniamy rodzica.

Rodzic, który przychodzi na rozmowę do wychowawcy, nauczyciela dziecka krzywdzonego, doświadczający niepokoju, będzie w ograniczonym stopniu przyswajać kierowane do niej informacje, dlatego ważne aby zadbać o spójny i konkretny przekaz.

2. Trudności, jakie mogą się pojawić w rozmowie z rodzicem:

- ryzyko minimalizowania problemu przez rodzica. Może to być forma ochrony status quo swojej rodziny wynikająca z mechanizmu bycia uwikłanym w przemoc. Rodzic, nawet ten, który nie stosuje przemocy może podejmować próby „normalizowania” tego co dzieje się w jego rodzinie (Przecież w każdym domu zdarzają się takie rzeczy; Nie znam rodzica, który by nie podniósł głosu na dziecko i nie nakrzyczał);
- ryzyko obarczenia dziecko odpowiedzialnością za przemoc. Rodzic, także niekrzywdzący, może stać na stanowisku, że trudny charakter dziecka, jego trudne i powtarzające się zachowania czy też trudny wiek albo negatywny wpływ rówieśników – są przyczyną przemocy (Bo on od małego był taki krnąbrny i ciężko go ujarzmić; To przez tych kolegów, jak się z nimi zakolegował zaczęły pojawiać się problemy, wcześniej nic takiego się nie zdarzało). Ważne! – żadne zachowanie dziecka nie uprawnia dorosłego do stosowania wobec niego przemocy;
- ryzyko podważania wiarygodności dziecka przez rodzica (Od małego miał tak, że kłamał jak z nut jak coś było nie po jego myśli. Teraz znów to robi.)

Jak rozmawiać?/ Co mówić?

- wielokrotnie przedstawić swój cel nadrzędny (Jestem tutaj, spotkaliśmy się tutaj ponieważ zależy mi na dobru i bezpieczeństwie pani/ pana dziecka. Wszystko o czym tu będziemy rozmawiać będzie miało nas do tego celu przybliżać.);
- przedstawić ważną rolę rodzica – zapewnienie bezpieczeństwa (fizycznego i psychicznego) i ochrony dziecka (Spełnia pani/ pan niezmiernie istotną rolę w życiu dziecka – pani/ pana dziecko bardzo teraz potrzebuje spokojnego, bezpiecznego otoczenia, bliskości osób, które dadzą mu wsparcie. Te wszystkie potrzeby może pan/ pani jako rodzic zaspokajać.);
- nazwać przemoc po imieniu – konkretne zachowania powinny być nazwane przemocą. Zaistniała przemoc jest problemem, a w przypadku problemów należy szukać rozwiązań.

3. Procedura rozmowy z rodzicem niekrzywdzącym:

1. Dyrektor instytucji oświatowej lub wyznaczona przez niego osoba w trakcie rozmowy z rodzicem dziecka krzywdzonego gdzie sprawcą krzywdzenia jest drugi rodzic:
 - a. Przedstawia rodzicowi formy i okoliczności krzywdzenia dziecka opierając się na informacjach uzyskanych w trakcie rozmowy z dzieckiem krzywdzonym lub świadkiem krzywdzenia dziecka. Opisuje fakty a nie swoje domysły.
 - b. Zapoznaje rodzica z zachowaniami i treściami wypowiedzianymi przez dziecko, które mogły wskazywać na doświadczenie przemocy. Zwraca uwagę na to, że celem zgłoszenia przemocy przez dziecko nie jest atak na rodzica lub rodziców a szukanie pomocy, w celu zatrzymania zachowań krzywdzących.
 - c. Omawia z rodzicem jego rolę w podejmowaniu interwencji, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności wsparcia i ochrony dziecka, podkreśleniem więzi dziecka z rodzicem oraz szczególnego znaczenia osoby bliskiej w procedurze prawnej.
 - d. Przekazuje rodzicowi informacje o koniecznych do zrealizowania przez przedstawiciela instytucji oświatowej działaniach. Poinformowanie prokuratury przy zaistnieniu okoliczności określonych w art. 304 kpk. Powiadomienia sądu rodzinnego zgodnie z art. 572 kpc. Wezwaniu Policji w sytuacji zaistniałych w kwestionariuszu szacowania ryzyka w

ramach art. 15aa ustawy o policji i wydaniu nakazu opuszczenia lokalu i zakazu zbliżania się rodzica krzywdzącego do dziecka.

- e. Wypełnia w obecności rodzica niekrzywdzącego Formularz Niebieska Karta A oraz wręcza mu Formularz Niebieska karta B oraz udziela szczegółowych informacji temat instytucji i organizacji pomocowych gdzie ona i jej dziecko mogą liczyć na profesjonalne wsparcie.
 - f. W trakcie rozmowy zobowiązuje rodzica do:
 - ograniczenia rozpytywania dziecka, wielokrotnego wypytywani go o okoliczności i przyczyny wydarzenia
 - nie zmuszania dziecka do konfrontacji ze sprawcą
 - nieignorowania lub puszczając w niepamięć tego, co się wydarzyło
 - zapewnienia dziecku, że zrobi wszystko, aby teraz było bezpieczne
 - umożliwienie dziecku na okazywanie zarówno przyjemnych jak i nieprzyjemnych uczuć wobec sprawcy, chociaż trudno jest zaakceptować, że sprawca jest nadal ważną i bliską dla dziecka osobą
 - niezmienniania w drastyczny sposób dotychczasowego trybu życia dziecka, pamiętając, że nadopiekuńczość nie służy dziecku. Nie należy zmieniać bezpiecznych dla dziecka stałych czynności takich jak zmiana szkoły, treningów, realizacji hobby, zainteresowań o ile ich zmiana nie jest konieczna ze względu na poziom bezpieczeństwa dziecka
 - zobowiązuje rodzica do współpracy z placówką w celu opracowania i realizowania planu wsparcia dziecka po ujawnieniu przemocy.
2. Dyrektor instytucji oświatowej lub wyznaczona przez niego osoba w trakcie rozmowy z rodzicem dziecka krzywdzonego gdzie sprawcą krzywdzenia jest osoba obca np. pracownik szkoły, inny małoletni bądź inna osoba:
- a. Przedstawia rodzicowi formy i okoliczności krzywdzenia dziecka opierając się na informacjach uzyskanych w trakcie rozmowy z dzieckiem krzywdzonym lub świadkiem krzywdzenia dziecka. Opisuje fakty a nie swoje domysły.
 - b. Zapoznaje rodzica z zachowaniami i treściami wypowiedzianymi przez dziecko, które mogły wskazywać na doświadczenie przemocy.
 - c. Omawia z rodzicem jego rolę w podejmowaniu interwencji, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności wsparcia i ochrony dziecka, podkreśleniem więzi dziecka z rodzicem oraz szczególnego znaczenia osoby bliskiej w procedurze prawnej.
 - d. Przekazuje rodzicowi informacje o koniecznych do zrealizowania przez przedstawiciela instytucji oświatowej działaniach. Poinformowanie prokuratury przy zaistnieniu okoliczności określonych w art. 304 kpk., a w przypadku przestępstwa nie ściganego z urzędu zobowiązuje rodzica do podjęcia decyzji o zgłoszeniu przestępstwa, kierując się szeroko rozumianym dobrem dziecka. Informuje o konieczności powiadomienia sądu rodzinnego zgodnie z art. 572 kpc.
 - e. Zobowiązuje rodzica do współpracy z placówką w celu opracowania i realizowania planu **wsparcia** dziecka po ujawnieniu przemocy.
 - f. Wskazuje placówki, instytucje, w których jego dziecko i on sam może uzyskać specjalistyczną pomoc (psychologiczną, prawną, grupy wsparcia itp.). Może okazać się, że również rodzic dowiedziawszy się o fakcie przemocy będzie potrzebował specjalistycznego wsparcia aby dojść do stanu równowagi i być stabilnym wsparciem dla swojego dziecka.
3. Dyrektor instytucji oświatowej lub wyznaczona przez niego osoba w trakcie rozmowy lub tuż po jej zakończeniu dokumentuje podjęte przez siebie działania w formie notatki służbowej z przeprowadzonej rozmowy z rodzicem niekrzywdzącym. Notatka powinna także zawierać cytaty rodzica oraz opis jego zachowań mogących mieć istotny wpływ na ocenę jego postaw i czynów.

W przypadku gdy inna osoba krzywdząca spełnia kryteria kwalifikujące do wypełnienia NK, przedstawiciel instytucji oświatowej wypełnia w obecności rodzica niekrzywdzącego Formularz Niebieska karta A oraz wręcza mu Formularz Niebieska karta B oraz udziela szczegółowych informacji na temat instytucji i organizacji pomocowych gdzie można uzyskać specjalistyczne wsparcie.

4. Procedura rozmowy z rodzicem krzywdzącym

1. Dyrektor instytucji oświatowej lub wyznaczona przez niego osoba w trakcie rozmowy z rodzicem podejrzanym o krzywdzenie:
 - a. Przedstawia rodzicowi działania placówki, które zobowiązana jest wszcząć w związku z podejrzeniem krzywdzenia w tym: wszczęcie procedury Niebieskiej Karty, zawiadomienie Sądu Opiekuńczego oraz Policji lub Prokuratury w sytuacji gdy zachowania krzywdzące dziecko mają charakter przestępstwa.
 - b. Zapoznaje rodzica z jego obowiązkami wynikającymi z art. 97 kro, w tym obowiązującymi go do poszanowania praw dziecka i wykonywania władzy rodzicielskiej kierując się szeroko rozumianym dobrem dziecka.
 - c. Zapoznaje rodzica z konsekwencjami prawnymi związanymi ze stosowaniem przemocy wobec dziecka w tym o przestępstwie z kodeksu karnego oraz art. 98 ust 2 ustawy kro.
 - d. Zobowiązuje rodzica do zaprzestania zachowań krzywdzących dziecko i naruszających jego prawa.
 - e. Zapoznaje rodzica z niezbędnymi do zrealizowania działaniami w celu zaprzestania zachowań przemocowych, w tym m.in. zapoznaje rodzica krzywdzącego z miejscami specjalistycznej pomocy dla osób stosujących przemoc domową na terenie gminy i powiatu.
 - f. Stosuje zasadę poufności określoną w art. 9c ust 5 oraz 9e ust 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
2. Dyrektor instytucji oświatowej lub wyznaczona przez niego osoba w trakcie rozmowy lub tuż po jej zakończeniu dokumentuje podjęte przez siebie działania w formie notatki służbowej z przeprowadzonej rozmowy z rodzicem podejrzanym o krzywdzenie dziecka. Notatka powinna także zawierać cytaty rodzica oraz opis jego zachowań mogących mieć istotny wpływ na ocenę jego postaw i czynów.

ROZDZIAŁ IV - zasady przeglądu i aktualizacji standardów;

§ 1

1. Dyrektor placówki oświatowej lub imiennie wyznaczona przez niego osoba dokonuje przeglądu i aktualizacji standardów nie rzadziej niż raz do roku.
2. Przegląd i aktualizacja standardów polega między innymi na:
 - Zbieraniu informacji od pracowników placówki, małoletnich oraz ich rodziców w zakresie przydatności i czytelności procedur jak również ocen na temat praktycznego ich wdrażania w sytuacjach krzywdzenia dzieci.
 - Weryfikowaniu zapisów standardów w zakresie ich zgodności ze zmieniającym się prawem.
3. Dyrektor placówki oświatowej lub imiennie wyznaczona przez niego osoba na radzie pedagogicznej przedstawia uwagi i wnioski opracowane na podstawie informacji uzyskanych zgodnie z działaniami opisanymi w pkt 2 dotyczących standardów
4. Dyrektor wraz z radą pedagogiczną podejmuje decyzję o aktualizacji standardów zgodnie z zaakceptowanymi wnioskami.

ROZDZIAŁ V - zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie pracowników szkoły do stosowania standardów, zasady przygotowania pracowników szkoły do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności;

§ 1

1. Za przygotowanie pracowników szkoły do stosowania standardów odpowiedzialny jest Dyrektor szkoły, który wraz z pedagogiem szkolnym lub i psychologiem szkolnym zapoznaje wszystkich pracowników szkoły z wprowadzonymi Standardami Ochrony Małoletnich.
2. Zespół składający się z: dyrektora placówki oraz psychologa szkolnego lub/ i pedagoga szkolnego co najmniej raz w roku przeprowadzają spotkanie szkoleniowe mające na celu przygotowanie pracowników szkoły do wdrożenia i realizacji standardów.
3. Dyrektor odpowiedzialny jest za przekazanie strony proceduralnej standardów w tym przepisów prawnych ciążących na placówkach w zakresie ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.
4. Psycholog lub/i pedagog – odpowiedzialni są za zapoznanie pracowników szkoły z aspektem psychologicznym – wychowawczym procedur ze szczególnym uwzględnieniem sfery emocjonalnej osób doświadczających przemocy i uwrażliwienie pracowników szkoły w zakresie odpowiedniego podejścia do stosowania przepisów, kierując się szeroko rozumianym dobrem małoletniego.
5. Wszyscy pracownicy szkoły zobowiązani są podpisać oświadczenie potwierdzające zapoznanie się ze Standardami Ochrony Małoletnich i stosowania zapisów w nich zawartych.

§ 2

Dyrektor szkoły może, w celu przygotowania pracowników szkoły do stosowania standardów, zatrudnić podmiot zewnętrzny, przy czym dyrektor szkoły zobowiązany jest zweryfikować kompetencje osób realizujących szkolenie z pracownikami szkoły, by posiadały kompetencje nie mniejsze niż określone w punkcie 9 wytycznych ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego z dnia 30 października 2023 roku do prowadzenia szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej tj. zmodyfikowanych do potrzeb realizacji niniejszego zadania tj. ukończone studia wyższe na jednym z kierunków:

- a. prawo, pedagogika, pedagogika specjalna, pedagogika opiekuńczo – wychowawcza, resocjalizacja, psychologia, politologia, politologia i nauki społeczne, socjologia, polityka społeczna, nauki o rodzinie;
- b. w przypadku ukończenia studiów wyższych na innych kierunkach niż tych, wymienionych w pkt. 1, dopuszczalne są kwalifikacje uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, pedagogiki opiekuńczo – wychowawczej, pedagogiki specjalnej lub resocjalizacji;
- c. ukończone specjalistyczne szkolenia w wymiarze nie mniejszym niż 200 godzin dydaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym jedno co najmniej 50 godzinne przygotowujące do pracy z osobami doznającymi przemocy domowej i osobami stosującymi przemoc lub co najmniej 5-letnie doświadczenie pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy;
- d. bloki prawne zawarte w Standardach Ochrony Małoletnich powinny prowadzić osoby z wyższym wykształceniem prawniczym posiadające co najmniej 2-letnie doświadczenie w pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w zakresie udzielania pomocy prawnej lub osoby posiadające wykształcenie określone w punkcie „a”, uzupełnione specjalistycznym szkoleniem w zakresie stosowania prawa w obszarze przeciwdziałaniu przemocy w wymiarze nie mniejszym niż 50 godzin.

§ 3

Dyrektor szkoły listę obecności ze spotkania szkoleniowego wraz z oświadczeniami przechowuje w sposób zgodny z zasadami określonym w Rozdziale VIII

ROZDZIAŁ VI - zasady i sposób udostępniania uczniom i ich rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania;

§ 1

Dyrektora placówki oświatowej (nazwa placówki) zobowiązany jest udostępnić uczniom i ich rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym przyjęte i obowiązujące standardy ochrony małoletnich.

§ 2

Udostępnianie standardów uczniom szkoły odbywa się poprzez:

1. Wychowawców klas, którzy zobowiązani są na początku każdego semestru poinformować uczniów o obowiązujących standardach ze szczególnym naciskiem na opis zachowań niedozwolonych wobec małoletnich ze strony pracowników szkoły oraz innych małoletnich oraz formach zgłaszania krzywdzenia małoletnich i osobach przyjmujących zgłoszenia. Nauczyciel zobowiązany jest udokumentować przeprowadzone zajęcia w dzienniku lekcyjnym wraz z listą obecności uczniów biorących udział w zajęciach.
2. Udostępnienie w miejscach dostępnych dla ucznia (wskazać miejsce np. świetlica szkolna) treści standardów formie papierowej.
3. Udostępnienie treści standardów w zakładce dla ucznia szkoły na stronie internetowej szkoły [www.https://spgrodek.gminagrybow.pl/](https://spgrodek.gminagrybow.pl/)
4. Przesłanie informacji za pośrednictwem dziennika elektronicznego na konto ucznia.

§ 3

Udostępnianie standardów rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktyczny odbywa się poprzez:

1. Wychowawców klas, którzy zobowiązani są na pierwszej wywiadówce każdego semestru poinformować wszystkich uczestniczących o obowiązujących standardach ze szczególnym naciskiem na opis niedozwolonych zachowań przemocowych wobec dzieci ze strony dorosłych, w tym rodziców oraz obowiązków podejmowanych przez szkołę w sytuacji stosowania przemocy domowej lub w szkole wobec dzieci. Wychowawca prowadzący spotkanie z rodzicami zobowiązany jest udokumentować zapoznanie ze standardami w notatce oraz zebrać od uczestniczących rodziców oświadczenia o zapoznaniu ich ze standardami ochrony małoletnich.
2. Udostępnienie w miejscach dostępnych dla rodzica (wskazać miejsce np. sekretariat szkolny) treści standardów formie papierowej.
3. Udostępnienie treści standardów w zakładce dla rodziców na stronie internetowej szkoły [www.https://spgrodek.gminagrybow.pl/](https://spgrodek.gminagrybow.pl/)
4. Przesłanie treści standardów za pośrednictwem dziennika elektronicznego;
5. Przekazaniu i opublikowaniu w/w standardów powinno towarzyszyć przekazanie informacji o placówkach, instytucjach niosących pomoc dziecku i rodzinie w nieprzemocowym regulowaniu relacji, podnoszeniu kompetencji wychowawczych, wsparciu w kryzysie psychicznym.

ROZDZIAŁ VII - osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia procedury postępowania

§ 1

Wszyscy pracownicy szkoły świadomi są odpowiedzialności za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia. Wszyscy pracownicy szkoły posiadają wiedzę dotyczącą zgłaszania przemocy wobec małoletnich zarówno stosowanej na terenie szkoły jak również w środowisko domowym małoletniego oraz przeszli szkolenia przez osoby odpowiedzialne w placówce za wdrażanie standardów.

§ 2

W przypadku, gdy małoletni doświadczający krzywdzenia zgłasza to pracownikowi pedagogicznemu szkoły, każdy pracownik pedagogiczny szkoły zobowiązany jest przyjąć zgłoszenie od małoletniego i udokumentować przebieg rozmowy wraz z cytatami i zachowaniami małoletniego w notatce służbowej. Następnie pracownik pedagogiczny przyjmujący zgłoszenie niezwłocznie informuje dyrektora szkoły, a w przypadku jego nieobecności, zastępcę dyrektora szkoły, który wszczyna procedury określone w ROZDZIALE III.

§ 3

W przypadku, gdy małoletni doświadczający krzywdzenia zgłasza to pracownikowi niepedagogicznemu szkoły, każdy pracownik niepedagogiczny szkoły zobowiązany jest udać się z małoletnim do pedagoga szkolnego lub psychologa szkolnego, który zobowiązany jest przyjąć zgłoszenie od małoletniego i udokumentować przebieg rozmowy wraz z cytatami i zachowaniami małoletniego w notatce służbowej. Następnie pedagog lub psycholog szkolny przyjmujący zgłoszenie niezwłocznie informuje dyrektora szkoły, a w przypadku jego nieobecności, zastępcę dyrektora szkoły, który wszczyna procedury określone w ROZDZIALE III.

§ 4

W przypadku, gdy zgłaszającym o zdarzeniu zagrażającym małoletniemu jest osoba trzecia (świadek przemocy) każdy pracownik szkoły zobowiązany jest udokumentować zgłoszenie i niezwłocznie przekazać informację dyrektorowi szkoły, a w przypadku jego nieobecności, zastępcę dyrektora szkoły którzy wszczynają procedury określone w ROZDZIALE III.

§ 5

W przypadku, gdy świadkiem zdarzenia zagrażającego małoletniemu jest pracownik placówki oświatowej, lub gdy pracownik placówki oświatowej zaobserwował specyficzne symptomy świadczące o przemoc w zachowaniach dziecka lub zaobserwował specyficzne obrażenia ciała świadczące o krzywdzeniu dziecka, zapewnia dziecku niezwłoczny kontakt z psychologiem lub pedagogiem szkolnym, a następnie niezwłocznie i niezwłocznie przekazuje informację dyrektorowi szkoły, a w przypadku jego nieobecności, zastępcy dyrektora szkoły którzy wszczynają procedury określone w ROZDZIALE III.

§ 6

W każdym przypadku określonym w § od 1 do 6 w celu wsparcia dziecka opracowuje się plan wsparcia małoletniego zgodnie z zasadami określonymi w ROZDZIALE XII

ROZDZIAŁ VIII - sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.

§ 1

Dyrektor placówki oświatowej zobowiązany jest prowadzić i przechowywać dokumentację ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniemu.

§ 2

Dokumentacja o której mowa w § 1 powinna być przechowywana w oddzielnym segregatorze lub teczce opisanej „Dokumentacja ujawnionych incydentów lub zdarzeń w ramach Standardów Ochrony Małoletnich rok”, w której zakładane są porteczki imienne małoletnich, tworzone w każdym indywidualnym przypadku ujawnienia lub zgłoszenia.

§ 3

Dokumentacja o której mowa w § 1 zawierać wszystkie dokumenty wytworzone zgodnie z procedurami określonymi w niniejszych Standardach Ochrony Małoletnich. Wszystkie przechowywane dokumenty powinny być przechowywane w oryginałach z wyjątkiem tych dokumentów, których oryginały zostały przekazane do innych instytucji (np. zawiadomienie policji lub prokuratury, zawiadomienie sądu opiekuńczego, druk formularza Niebieska Karta A), w tych przypadkach w dokumentacji przechowywane są ich kopie potwierdzone za zgodność z oryginałem

§ 4

Dokumentacja o której mowa w § 1 powinna być przechowywana w miejscu uniemożliwiającym jej zniszczenie, ale także łatwy dostęp instytucji uprawnionych do kontroli prawidłowości wdrażania i realizowania procedur.

§ 5

W pozostałych kwestiach nie określonych w § od 1 do 4, do przechowywania dokumentacji o której mowa w § 1 stosuje się zasady prowadzenia i przechowywania dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej określone w placówce oświatowej (nazwa placówki oświatowej) określone w odrębnych przepisach realizowanych w naszej placówce

ROZDZIAŁ IX - Zasady dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone;

§ 1

1. Na terenie naszej placówki (nazwa placówki) w relacjach między małoletnimi obowiązuje zasada równości w swoich prawach. Każdy uczeń bez względu na płeć, pochodzenie, wyznanie, status socjoekonomiczny, stan rodzinny czy orientację seksualną jest równy w swoich prawach. Do obowiązków dorosłych, zwłaszcza będących wychowawcami i nauczycielami jest modelowanie takiej postawy i pilnowania jej przestrzegania między małoletnimi. Zachowania małoletnich wobec siebie nie mogą naruszać obowiązujących przepisów prawnych.
2. Na terenie naszej placówki (nazwa placówki), pomiędzy małoletnimi, zabronione są następujące zachowania:
 - a. narażające na niebezpieczeństwo utraty życia i/lub zdrowia w tym posiadanie, podawanie lub udostępnianie niedozwolonych substancji psychoaktywnych, alkoholu, nikotyny, dopalaczy itp.
 - b. wszelkie przejawy przemocy fizycznej i seksualnej tj.:
 - bicie, popychanie, szarpanie, przypalanie, szturchanie, kopanie itp.
 - niszczenie przedmiotów należących do małoletniego;
 - przymuszanie do czynności o charakterze seksualnym;
 - zmuszanie do innych zachowań wbrew woli małoletniego;
 - c. wszelkie przejawy przemocy psychicznej tj:
 - wyśmiewanie, poniżanie i ubliżanie (zarówno w formie kontaktu bezpośredniego jak i pośredniego);
 - grożenie, zastraszanie, szantażowanie;
 - izolowanie i wykluczanie z grupy;
 - d. wszelkie przejawy cyberprzemocy tj.:
 - naruszanie dobrego imienia małoletniego z wykorzystaniem jego wizerunku w sieci;
 - obraźliwe komentarze w sieci pod adresem małoletniego;
 - produkowanie lub udostępnianie innym za pomocą cyfrowych technologii zdjęć, filmów ośmieszających małoletniego i publikowanie ich w sieci, także modyfikowanie treści z udziałem małoletniego w celu ośmieszenia go (w tym patostreaming);
 - podszywanie się za małoletniego w sieci i tworzenie treści w jego imieniu;
 - nakłanianie innych użytkowników technologii cyfrowych do określonych działań na szkodę małoletniego (np. wykluczania go z grupy, hejtowanie, udostępnianie szkalujących treści);
 - każde wykorzystanie jego wizerunku (np. zdjęcia) w sieci bez zgody opiekuna prawnego dziecka.
 - e. każde inne działania naruszające prawa małoletniego lub jego dobra osobiste w szczególności:
 - narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
 - naruszające jego godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
 - powodujące szkody na jego zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u niego cierpienie lub krzywdę,

- istotnie naruszające jego prywatność lub wzbudzające w nim poczucie zagrożenia, poniżenia lub udrczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

ROZDZIAŁ X - zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet;

§ 1

1. Wszystkie urządzenia z dostępem do sieci internet na terenie placówki (nazwa placówki), z których korzystają dzieci zabezpieczone są aktualnym oprogramowaniem chroniąc dostęp małoletnim przed treściami niebezpiecznymi.
2. Dzieci mogą korzystać z urządzeń elektronicznych, będących w zasobach placówki tylko i wyłącznie w miejscach wskazanych do ich używania, podczas zajęć lekcyjnych lub poza lekcyjnych, tylko i wyłącznie w obecności pracownika szkoły lub innej osoby odpowiedzialnej za korzystanie z tych urządzeń.
3. Osoba odpowiedzialna za korzystanie z urządzeń z dostępem do sieci internet obowiązana jest monitorować treści pobierane przez dzieci w trakcie zajęć lekcyjnych jak i pozalekcyjnych pod kątem bezpieczeństwa małoletnich.
4. W pomieszczeniu, w którym znajdują się urządzenia z dostępem do internetu, z których korzystają dzieci, musi przebywać za każdym razem pracownik szkoły, który zobowiązany jest podjąć niezbędne działania chroniące dzieci przed niebezpiecznymi treściami, w przypadku złamania lub awarii zabezpieczeń sieci skutkującymi dostępem dzieci do treści zakazanych.
5. W pomieszczeniu, w którym znajdują się urządzenia z dostępem do internetu, w widocznym miejscu, znajduje się regulamin korzystania dzieci z sieci internet oraz w miarę możliwości materiały informacyjno-edukacyjne lub/i profilaktyczne na temat bezpiecznego korzystania z sieci.
6. Zakazuje się udostępniania na terenie szkoły na urządzeniach zarówno będących w zasobach szkoły, jak również będącymi prywatną własnością osób (w tym małoletnich), wszelkich treści niebezpiecznych w tym pornograficznych, zawierających treści agresywne, promujące zachowania demoralizacyjne lub nielegalne, oraz wszelkie inne mogące być uznane za treści nieadekwatne dla małoletnich, którym są udostępniane.
7. Za udostępnienie do treści niebezpiecznych, o których mowa w punkcie 6, odpowiada właściciel urządzeń, za pośrednictwem których zostały udostępnione co oznacza, że w przypadku gdy udostępnienie nastąpiło na urządzeniach szkolnych odpowiada administrator sieci, natomiast gdy udostępnienie nastąpiło na urządzeniach prywatnych odpowiada ich właściciel. Za urządzenia przekazane małoletnim dzieciom przez rodziców, odpowiadają rodzice.

ROZDZIAŁ XI - procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie;

§ 1

1. W ramach procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci informatyk szkolny (może być imię i nazwisko) wyznaczony przez dyrektora szkoły odpowiedzialny jest za zabezpieczenie profesjonalnym oprogramowaniem wszystkich urządzeń w placówce z dostępem do internetu, przed dostępem małoletnich do niebezpiecznych treści. Zabezpieczeniami mają być objęte wszystkie urządzenia, za pośrednictwem których dzieci przebywające na terenie szkoły, zarówno podczas zajęć lekcyjnych jak i pozalekcyjnych, mają dostęp do sieci internet.
2. Zabezpieczenia, o których mowa w pkt 1 powinny być w miarę możliwości jak najnowsze i aktualizowane co najmniej raz w miesiącu. Za ich aktualizację odpowiada osoba wskazana w punkcie 1.
3. Administrator sieci wskazany przez dyrektora (może być imię i nazwisko) monitoruje ją w sposób umożliwiający wykrycie i wskazanie osoby odpowiedzialnej za ewentualne naruszenie bezpieczeństwa korzystania z sieci.
4. W pomieszczeniu, w którym znajdują się urządzenia z dostępem do internetu, z których korzystają dzieci, musi przebywać za każdym razem pracownik szkoły, który zobowiązany jest podjąć niezbędne działania chroniące dzieci przed niebezpiecznymi treściami, w przypadku złamania lub awarii zabezpieczeń sieci skutkującymi dostępem dzieci do treści zakazanych.
5. Informatyk szkolny, wskazany w punkcie 1, odpowiedzialny za urządzenia z dostępem do sieci internet, regularnie informuje dzieci korzystające z tych urządzeń o zasadach bezpiecznego korzystania z internetu.
6. Informowanie uczniów odbywa się w formie pogadanki lub warsztatów na początku roku szkolnego przed udostępnieniem uczniom urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci internet. W trakcie roku szkolnego, informatyk szkolny ma obowiązek we wszystkich pomieszczeniach, w których znajdują się urządzenia z dostępem do internetu, w widocznym miejscu, umieścić regulamin korzystania dzieci z sieci internet oraz w miarę możliwości materiały informacyjno-edukacyjne lub/i profilaktyczne na temat bezpiecznego korzystania z sieci.
7. W przypadku naruszenia zasad bezpieczeństwa i wykryciu sytuacji udostępnienia treści niebezpiecznych małoletnim za pośrednictwem urządzeń szkolnych, incydent zgłaszany jest dyrektorowi szkoły, a dyrektor szkoły nadzoruje ponowne zabezpieczenie urządzeń elektronicznych z dostępem do internetu przez informatyka szkolnego. Do czasu zakończenia działań zabezpieczających urządzenia elektroniczne z dostępem do internetu są niedostępne dla uczniów.
8. W przypadku wykryciu sytuacji udostępnienia treści niebezpiecznych małoletnim za pośrednictwem urządzeń prywatnych będących w dyspozycji osób przebywających na terenie szkoły, incydent zgłaszany jest dyrektorowi szkoły, a dyrektor szkoły podejmuje niezwłocznie działania mające na celu zabezpieczenie sytuacji małoletnich na terenie szkoły i podejmuje adekwatne działanie zgodnie z procedurami określonymi w § 1 Rozdziału III.
9. Względem uczniów opisanych w punktach 7 lub 8, którzy zostali narażeni na dostęp do treści niebezpiecznych, pedagog szkolny lub psycholog (może być nazwisko) przeprowadza wsparcie pedagogiczne i psychologiczne a następnie informuje jego opiekunów prawnych lub faktycznych o incydencie i opracowuje plan wsparcia zgodnie z Rozdziałem XII.

ROZDZIAŁ XII - zasady ustalania planu wsparcia małegoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

§ 1

1. Pedagog szkolny lub/i psycholog szkolny wyznaczony przez Dyrektora szkoły (może być imię i nazwisko osoby) opracowują plan wsparcia małegoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.
2. Opracowanie planu w miarę możliwości odbywa się w obecności niekrzywdzącego rodzica, jeśli dziecko zostało pod jego opieką po podjęciu interwencji, lub opiekuna faktycznego, który sprawuje bezpośrednią opiekę nad dzieckiem po podjęciu interwencji w związku z krzywdzeniem małegoletniego.
3. Plan wsparcia małegoletniego po ujawnieniu krzywdzenia powinien zawierać:
 - opis ustaleń jaki/ jacy dostępni dorośli z ramienia placówki będą stanowili dla niego wsparcie z określeniem zakresu wsparcia oraz określające sposób i formę przekazania dziecku tych informacji (celem zwiększenia poczucia bezpieczeństwa przez świadomość istnienia jego sieci wsparcia);
 - opis działań osób stanowiących sieć wsparcia na terenie placówki ukierunkowanych na dobro małegoletniego i odbudowywanie jego poczucia bezpieczeństwa realizowanych na terenie placówki;
 - opis działań rodzica niekrzywdzącego lub opiekuna faktycznego sprawującego bezpośrednią opiekę nad dzieckiem w zakresie jego postaw do zachowań dziecka po ujawnieniu krzywdzenia w tym: nieocenianie i niekrytykowanie dziecka za ujawnienie przemocy; dawanie przyzwolenia na ujawnianie różnorodnych emocji, bez zachęcania do ich tłumienia, nieodczuwania, zawstydzania za pojawiające się reakcje; cierpliwość wobec zmieniających się emocji u dziecka; przygotowania dziecka do uczestnictwa w dalszych procedurach po ujawnieniu krzywdzenia; ściągnięcia z dziecka poczucia winy i lęku za ujawnienie krzywdzenia,
 - opis działań rodzica niekrzywdzącego lub opiekuna faktycznego zawierający formy i miejsca wsparcia dziecka w instytucjach na terenie gminy lub powiatu, do których zgodnie z ustaleniami zobowiąże się rodzic.
4. Plan wsparcia małegoletniego sporządzany jest w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden pozostaje w dokumentacji szkoły i przechowywany jest zgodnie z zasadami określonymi w Rozdziale VIII, a drugi zostaje wręczony rodzicowi lub opiekunowi faktycznemu, obecnemu podczas jego sporządzania.
5. Pedagog lub psycholog określony w punkcie 1, prowadzą monitoring realizacji planu wsparcia małegoletniego dokumentując realizowane działania zarówno realizowane przez pracowników szkoły jak i rodzica lub opiekuna dziecka. Monitoring odbywa się co najmniej raz w miesiącu przez okres Igo kwartału od jego opracowania, a następnie nie rzadziej niż raz na kwartał aż do jego zakończenia.

ZAŁĄCZNIK nr 1

WZÓR ZAWIADOMIENIA O PODEJRZENIU PRZESTĘPSTWA:

Miejscowość i data:

.....

.....

(dane zawiadamiającego)

Prokuratura Rejonowa w

ZAWIADOMIENIE o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa

Zgodnie z art. 304 § 1 k.p.k. zawiadamiam o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa znęcania się nad małoletnimi oraz (zamieszkałymi) przez(zamieszkałych.....) w okresie od do (tj. art. 207 k.k.), poprzez krzyki, bicie dzieci pasem, odzywianie się do dzieci słowami powszechnie uznanymi za wulgarne, pozostawianie ich w domu same bez opieki w godzinach popołudniowych i wieczornych.

UZASADNIENIE

W Szkole Podstawowej im. Armii Krajowej w Gródku do pedagoga szkolnego zgłosiła się zapłakana uczennica i opowiedziała, że rodzice biją ją i jej starszego brata pasem na osłep. Opowiadała, że w wyniku bicia miała zasinienia na nogach oraz zdarzyło się, że miała rozciętą rękę w wyniku uderzania pasem bo się zasłaniała i leciała jej krew. Starszy brat również jest bity za najmniejsze przewinienie. Pas wisi zawsze w widocznym miejscu, tak żeby dzieci były świadome, że może zostać użyty w każdej chwili. Dziewczynka opowiedziała, że sytuacja ta ma miejsce, odkąd pamięta. W domu są ciągle awantury – rodzice krzyczą na siebie, wyzywają się, czasem do domu wzywana jest Policja. Awantury są również w nocy. Wtedy dzieci nie śpią, siedzą wystraszone w swoim pokoju, bardzo się boją. Ojciec dzieci często wyjeżdża, a jak wraca to czuć od niego alkohol. Ostatnio nie było go przez 5 dni. Jeśli mama jest do wieczora w pracy to dzieci są w domu same bez opieki, często nie mają również co jeść. Dzieci boją się zostawać same w domu. Dzieci poinformowały również że często są wyzywane, a rodzice wrzeszczą na nie bez powodu. Ostatni raz Została pobita w zeszłym tygodniu i do dziś ma niewielki ślad na ręce po tym wydarzeniu.

Wezwana na rozmowę do szkoły matka zaprzeczyła większości uzyskanych informacji, potwierdziła co prawda, że w domu na ścianie wisi pas, którym mąż straszy dzieci, ale zaprzeczyła żeby dzieci były kiedykolwiek bite. Przyznała, że „mają z mężem przejściowe problemy” jednak zaprzeczyła, aby którekolwiek z nich wyzywało dzieci, bądź krzyczało. Twierdziła, że mąż nie bije dzieci, ale zdarzało się że jak były młodsze to dostawały od niego klapsy, ale oboje nie uznają tego za przemoc.

Mając na uwadze powyższe złożenie niniejszego zawiadomienia okazało się uzasadnione.

.....

(podpis zawiadamiającego)

Załącznik nr 2

WZÓR ZAWIADOMIENIA SĄDU OPIEKUŃCZEGO NA PODSTAWIE ART. 572 KPC

Miejscowość, data:

Sąd Rejonowy dla Miasta

.....Wydział Rodzinny i Nieletnich

Adres:

WNIOSEK O WGLĄD W SYTUACJĘ RODZINY

I WYDANIE ZARZĄDZEŃ W ZWIĄZKU Z ZAGROŻENIEM DOBRA DZIECKA

Na podstawie art. 572 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r - kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 1964 Nr 43 poz. 296 z późn. zmianami):

1. zawiadamiamy o zagrożeniu dobra Bartoszaucznia. kl. 5....., s., zam.....
2. W związku z zagrożeniem dobra dziecka wnosimy o wydania odpowiednich zarządzeń w trybie art. 109 kro.
3. Wnosimy o udzielenie informacji o wszczęciu postępowania z urzędu lub braku podstaw do jego wszczęcia z urzędu w zgłaszanej sprawie.

UZASADNIENIE Zagrożenia dobra dziecka

Bartek....., urodzony W.....zamieszkały (obecnie)jest uczniem trzeciej klasy naszej szkoły. Bez trudności zaaklimatyzował się w zespole klasowym, sumiennie wypełnia obowiązki ucznia. Niestety w czasie zajęć z psychologiem szkolnym poinformował, że rodzice stosują wobec niego kary fizyczne w postaci klapsów. Dziecko jest również poniżane i wyzywane. Rodzice Barta awanturują się również między sobą w jego obecności, co prowadzi do tego, że Bartek funkcjonuje w ciągłym poczuciu zagrożenia i niepewności. Wezwani na rozmowę rodzice zaprzeczyli, jakoby stosowali przemoc wobec swojego dziecka, ojciec Bartka poinformował, iż nie uważa on okazjonalnego klapsa za przemoc, uznaje on, że ma prawo wychowywać dziecko zgodnie ze swoimi przekonaniem – w tym stosować uznawane przez siebie kary wobec dziecka. W związku z uzyskanymi informacjami wszczęta została procedura Niebieskie Karty.

Mając powyższe fakty na uwadze można przypuszczać, że dobro małoletniego jest zagrożone a rodzice nie wykonują właściwie władzy rodzicielskiej. Dlatego niniejszy wniosek i podjęcie odpowiednich działań wobec rodziców Bartka jest uzasadniony.

.....
(podpis zawiadamiającego)